

Toimintakertomus 2019

Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan katsaus.....	3
2. Toiminnan analyysi ja yhteenveto	5
3. Hallitus ja kehittämissryhmät.....	8
4. Lasten ja nuorten liikunta	9
5. Aikuis- ja harrasteliikunta.....	11
6. Seuratoiminta.....	13
7. Palvelutuotanto	26
8. Koulutustoiminta	21
9. Edunvalvonta, vaikuttaminen ja sidosryhmäyhteistyö	26
10. Kuntayhteistyö	33
11. Viestintä	28
12. Henkilöstöhallinto	35
13. Talous.....	37

I. Puheenjohtajan katsaus

Toiminnantäyteinen vuosi 2019 oli Hämeen Liikunta ja Urheilu (HLU) ry:n 26. toimintavuosi. Toiminnassa toteutettiin HLU:n strategian (2018–2022) määrittelemiä asioita ja päätettiin niiden jatkamisesta. Järjestömme toiminta on ollut kaikkiaan vilkasta vuoden 2019 aikana. Kauppi Sports Centerin hienot toimisto- ja oheistilat ovat mahdollistaneet uusia avauksia toimintaan.

Syyskuun alussa järjestettiin perinteinen Urheilujohtamisen seminaari osana Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulun johtamissymposiumia. Teemana oli ”Urheilujohtaminen – kohtuuttomien vaatimusten pelikenttä?” HLU:n syyskokouksen yhteydessä marraskuussa toteutettiin perinteinen miniseminaari aiheella ”Urheilutoimittaja – ystävä vai vihollinen?” puhujana urheilutoimittaja Tapio Suominen. Vuoden 2019 menestyneitä urheilijoita ja taustajoukkoja sekä urheilutekoja palkittiin Hämeen Urheilugaalassa yhdessä yhteistyökumppanienne kanssa tammikuun 2020 lopulla. Paikalla oli yli 400 liikunnan ja urheilun ystävää.

HLU:n tärkeänä tehtävänä on vaikuttaa päättäjiin. Vuoden 2019 aikana annettiin suullinen selvitys eduskunnan sivistysvaliokunnalle koskien liikuntapoliittista selontekoa sekä kirjallinen lausunto liikuntaneuvostojen valintakriteeristöihin ja seura-avustusten valintakriteeristöihin. Lisäksi valmisteltiin aluejärjestöjen yhteinen toimintaohje ”Vaikuttamisohjelma 2022” ja päivitettiin HLU:n Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma.

Yhteistyö erityisesti valtakunnallisten toimijoiden kanssa on lisääntynyt ja parantunut, samoin on selkeytynyt työnjako eri toimijoiden välillä. Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kanssa on tehty tulossopimukset, joihin liittyy yhteiskuntavastuullisen liikunnan toteutus. Olympiakomitea on entistä läheisempi yhteistyökumppani, tähän yhteistyöhön liittyy mm. yhteinen vaikuttamisryhmä, seurakehitys ja Lasten Liike -toiminta. Lajiliittojen kanssa on viety eteenpäin seurakehitystyötä ja yleistä vaikuttamistyötä. Maakuntaliittojen kanssa on toimittu aktiivisesti vaikuttamisen, aluekehityksen, kansanedustajaverkoston ja liikuntaneuvostotyön alueilla. Kuntien kanssa on tehty yhteistyötä liikunnan ja urheilun toimintamallien kehittämisessä sekä koulutuksen alueilla.

Toimintavuoden aikana tuettiin seurojen monenlaista kehittämistyötä. Lisäksi palkittiin menestyneitä urheilijoita ja taustahenkilöitä merkittävistä saavutuksista sekä muistettiin merkkipäiviään viettäneitä seuroja ja jaettiin niiden jäsenille ansiomerkkejä.

Koulutustoiminta on HLU:n ydinaluetta. Vuoden 2019 aikana järjestimme 249 erilaista koulutustapahtumaa, joihin osallistui runsaat 15 000 henkeä.

Seurojen taloushallintopalvelut ovat lisääntyneet ja vuonna 2019 järjestöllämme oli 115 taloushallintosopimusta 43:n jäsenseuran ja -yhteisöjen kanssa. Urheiluseurat ovat keskeinen HLU:n kohderyhmä, jota haluamme tukea ja auttaa toiminnan kehittämisessä.

OKM:n seuratoiminnan kehittämistukea sai alueellamme 50 hanketta, yhteensä 450 000 eur. HLU oli mukana arvioimassa seurojen hakemuksia. Lasten liike -tukea jaettiin HLU:n alueella 49:lle kerholle yhteensä 24 500 eur, HLU toteutti vetäjien ohjaajakoulutukset.

HLU oli mukana monissa hankkeissa: Ilo kasvaa liikkuen, Liikkuva koulu, Liikkuva opiskelu, Drop Out kuriin, SPHERE – liikunta mielenterveyden edistäjänä/tukena (Erasmus + Sport) sekä Harrastaen tutuksi (Nuoren Akatemia) sekä KKI-ohjelma.

Sporttikortti-kampanjassa oli vuonna 2019 mukana 90 urheiluseuraa ja sporttikortti jaettiin 10 000 lapselle.

Toimintavuoden aikana toteutettiin Pirkan Kierroksen toimintamallin uudistus, sekä tehtiin selvitykset HLU-mielikuvasta ja alueen kuntien liikuntatoiminnan tilasta. Kesällä 2019 toteutettiin perinteinen Pirkan Pyöräily, Suomen suurin pyöräilytapahtuma.

Hämeen Liikunta ja Urheilu ry on merkittävä suomalaisen ja jopa kansainvälisen liikunnan ja urheilun toimija. Se on myös vahva toimija 15 aluejärjestön joukossa. HLU:n avauksia ja mielipiteitä halutaan kuunnella ja niiden kautta kehittää jatkuvassa muutoksessa olevaa liikunnan ja urheilun kenttää.

Suuret ja lämpimät kiitokset kaikille yhteistyökumppaneillemme ja toiminnassamme mukana olleille hienosta ja menestyksekkäästä yhteistyöstä vuonna 2019. Yhteistyö jatkuu!

Hannu Soro
puheenjohtaja
Hämeen Liikunta ja Urheilu ry

2. Aluejohtajan yhteenveto

Hämeen Liikunta ja Urheilu (HLU) ry on liikunnan ja urheilun palvelu- ja kehittämissyksikkö, joka toiminnallaan edistää liikunnallista elämäntapaa. Erityisesti korostamme liikuntaa kasvatuksen ja hyvinvointipolitiikan välineenä.

Toimialueemme kattaa Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen maakunnat. Alueella on 33 kaupunkia/kuntaa ja asuu lähes 700 000 ihmistä, alueella toimii aktiivisesti noin 600 urheiluseuraa.

Jäsenjärjestöjemme määrä on 274, kasvu on ollut yhtäjaksoista vuodesta 1998. Toimintamme ohjautuu erityisesti paikallisista ja alueellisista tarpeista.

HLU on arvostettu ja haluttu yhteistyökumppani, joka toimii yli kunta- ja lajirajojen. Tärkeimmät kumppanimme ovat alueen kunnat, urheiluseurat ja valtio. Merkittävimmät liikunnan mahdollistajat ovat perheiden osallisuus sekä urheiluseuratoiminnan vapaaehtoistyö.

Vaikuttamistyömme kohdistui edistämään

- liikuntakasvatusta
- kansanterveystyötä
- urheiluseuratoimintaa
- olosuhdetyötä sekä
- yhteisöllisyyden, kansainvälisyyden sekä yhdenvertaisuuden sisältöjä.

Tuloksellinen liikunnan ja urheilun kehitystyö vaatii liikuntapolitiikan toteutumiseksi myös yhteiskunnan muut toimialueet, pelkin liikuntapoliittisin ratkaisuin ei mm. liikkumattomuuden ongelmia saada ratkaistua. Valtakunnallisesti osallistuimme moniin liikuntapolitiikan sisältöjen ja rakenteiden kehittämissyihin. Olimme valtion sivistysvaliokunnan kuultavana liikuntapoliittisesta selonteosta, teimme kansanedustajille edistettäväksi neljä lakialoitetta, organisoimme ja hallinnoimme hallituksen kärkihankkeisiin kuuluvien Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -ohjelmien osalta aluejärjestöjen valtakunnallista työtä sekä sovimme Olympiakomitean ja useiden lajiliittojen kanssa yhteisistä kehityshankkeista.

Yhteistyössä Tampereen Yliopiston Johtamiskorkeakoulun kanssa toteutettiin Urheilujohtamisen seminaari osana valtakunnallista Johtajuussymposiumia teemalla "Urheilujohtaminen - kohtuuttomien vaatimusten pelikenttä". Aihetta käsiteltiin tutkimustiedon ja kokemusjohtajien esitelmien pohjalta. Aiheina olivat urheilujohtamisen tulevaisuus, mitä tulevaisuuden johtajalta odotetaan sekä mitä urheilujohtaminen ottaa ja antaa. Seminaarissa julkistettiin Kirkkohallituksen, Yliopiston ja HLU:n yhteisesti valitsema vuoden Liikuttava arvojohtaja.

Tuotimme kansanedustajille alueellista liikunnan perustelumateriaalia ja laadimme maakuntaliiton kanssa kuntakirjeitä mm. olosuhdetyöhön liittyen. Toimimme verkostoveturina liikuntajohdon-, liikkuva koulu-, liikkuva opiskelu-, varhaiskasvatus-, seura- sekä liikuntaneuvonta-verkostoissa. Osallistuimme alueellisen terveyden edistämisen verkoston työhön.

Koordinoimme kuntien liikuntatoimien maakunnallista yhteistyötä sekä jatkoimme kansanedustajaverkoston toimintaa yhdessä Pirkanmaan liiton kanssa. Olimme mukana alueellisen liikuntaneuvoston työssä vaikuttamassa erityisesti alueen olosuhdeasioiden ja liikunnan pilottihankkeiden kehittämiseen.

Olimme koordinoimassa tai mukana seuraavissa kehitysohjelmissa:

- Varhaiskasvatus: Liikunta kasvun tukena sekä kiinteäksi osaksi kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa ja toiminnallista arkea
- Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu: Liikunta osana koulupäivää, oppimista ja työrauhaa
- Drop out: Ehkäistä nuorten seuratoiminnasta irtautumista
- EU-hanke: Sport Healing Rehabilitation (SPERE); Liikunta mielenterveyskuntoutuksen tukena, HLU:n kumppanimaat Saksa, Iso-Britannia, Belgia, Kroatia ja Italia.
- Harrastaen tutuksi: Maahanmuuttajien integrointi suomalaiseen yhteiskuntaan liikunnan avulla

Lasten ja nuorten liikunnan osalta keskeiset toimenpiteet kohdistuivat varhaiskasvatus- ja kouluikäisiin sekä opiskelijoihin. Työtä tehtiin Ilo kasvaa liikkuen-, Liikkuva koulu-, Liikkuva opiskelu -ohjelmien kautta lisäksi edistimme aktiivisesti liikunnan harrastustoimintaa kouluissa. Olimme myös mukana Olympiakomitean koordinoimassa Lasten liike -ohjelmassa. Koulutimme ohjaajat seurojen toteuttamiin liikuntakerhoihin, joita HLU:n alueella toteutuu 49 kerhoa.

Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -työhön kuului henkilökunnan ja oppilaiden koulutus, mentorointia ja työpajoja, verkostojen koordinointi sekä alueellisen viestinnän toteutus. Varhaiskasvatushankkeessa on mukana 21 kuntaa (65 %). Alueemme kouluista 94 % on Liikkuvia kouluja ja Liikkuva opiskelu -toteutuksessa on mukana 50 kpl alueemme oppilaitoksista.

Toteutimme HLU:n Sporttikortti-kampanjan 11. kerran. Se tavoitti Pirkanmaalla 10 000 1.–2. lk:n oppilasta. Lapset saivat kokeilla eri lajeja maksutta 90 urheiluseurassa.

Järjestimme vuoden aikana 249 koulutustilaisuutta, joihin osallistui lähes 15 000 koulutettavaa. Tilauskoulutusten määrä jatkoi kasvuaan. Rääätälöimme kohderyhmille sopivia koulutussisältöjä sekä rakensimme uusia seuratyöhön sekä lasten vanhemmille. Koulutustarjottimemme sisältää 77 koulutus- tai työpajakokonaisuutta.

Toteutimme omia seurahallinnon koulutuksia sekä valmentaja- ja ohjaajakoulutuksia (65 kpl / 2 134 osall.). Lisäksi toteutimme mm. psyykkisen valmennuksen, Terve Urheilijan, apuvalmentajan sekä lasten liikunnan teemasisältöjä.

Uutena kokonaisuutena tuotimme ja toteutimme työpajasisällöt urheilijoille, vanhemmille, valmentajille ja seurajohdolle. Yhteisinä aihealueina olivat motivaatio, nuoren urheilijan tukeminen ja reilun pelin arvot. Tämä kokonaisuus oli suuri menestys, jota toteutimme yli 50 luentoa/työpajaa, kaikkiaan 2 539 osallistujaa.

Koulutusten ja kouluttajien (37 kpl) laatu arvioitiin kyselytutkimuksissa hyväksi. Avoimien koulutusten toteutumaprosentti (70) oli hyvä. Koulutusten osalta meillä on kiinteät kumppanuudet Olympiakomitean, Varalan Urheiluopiston, UKK-instituutin sekä aluehallintovirastojen kanssa.

Olimme mukana uudistamassa valtakunnallista seurojen laatujärjestelmää. Jalkauduimme seurojen pariin sekä Pirkanmaalla että Kanta-Hämeessä, kohdaten kasvotusten noin 200 urheiluseuraa.

Osallistuimme ja autoimme kuntavetoisia seuraparlamentteja. Toimialueen kunnista 90 %:lla tämä toimii - näin varmistamme suunnitelmallisen vuoropuhelun kuntien ja urheiluseurojen välillä.

Osallistuimme valtion seuratuon valmistelutyöhön. Tukea sai alueellamme 50 seuraa, yhteensä 450 000 euroa.

Terveysliikunnan osalta koordinoimme liikuntaneuvonnan verkostotyötä. Liikunnan palveluketju toimii puolessa alueen kunnista. Olemme liikunnan edustajina Alueellisen terveyden edistämisen - työryhmässä, jota koordinoi Pirkanmaan Sairaanhoidopiiri.

Annoimme lausuntoja sekä autoimme kuntia / järjestöjä KKI-hanketukien hakuprosesseissa / päätösten ratkaisuihin. Suunnittelimme ja valmistelimme liikunnan aluejärjestöjen yhteistä Buusti360 työyhteisöpaketti, sen toteutus alkaa vuonna 2020.

Toteutimme KKI-ohjelmaa kuuluvan SOTE-rekkakiertueen molemmissa maakunnissamme. Kehon kuntoindeksi testattiin lähes 2 500 henkilöltä. Määrä oli koko aluejärjestökentän suurin. Toteutus tehtiin yhteistyössä KKI-ohjelman sekä Hämeen Ammattikorkeakoulun ja Varalan Urheiluopiston kanssa.

HLU:n toimialueelta kuuluu Liikkujan Apteekki -verkoston 29 apteekkia. Liikkujan Apteekkeissa terveysliikunta on tuotu apteekkien arkeen ja osaksi asiakasneuvontatilanteita. Mittauspäivinä apteekkeissa tehtiin lähes 1 000:lle asiakkaalle kehonkoostumusmittaus.

Osallistumme EU rahoitteiseen "liikunta mielenterveytyksen tukena" projektiin, jossa edustajat 5 maasta.

Vastaamme Pirkan Kierros tapahtumatoimiston hallinto- ja taloustehtävistä. Kierroksen (hiihto, pyöräily, soutu ja hölkkä) osallistujamäärä oli 7 586. Itse toteutimme Suomen suurimman pyöräilytapahtuman Pirkan Pyöräilyn, johon osallistui 3 412 pyöräilijää. Kuntoliikunnan edistämiseksi toteutettiin ma Kunnan kuntalainen -konseptia kymmenessä kunnassa.

Jäsenpalvelumme laajenivat. Keskeisimmät palvelut ovat koulutus, asiantuntija-apu, tila-, väline- ja autovuokraus sekä toimisto- ja taloushallintopalvelut. Taloushallintopalvelujen kysyntä kasvoi, työkokonaisuuksia oli 115 kpl (43 asiakasyhteisöä). Taloushallintoasiakkaidemme kokonaisbudjettien summa on lähes 15 milj. €. Huolehdimme kuukausittain 1 400 henkilön palkkojen/palkkioiden/matkustuskorvausten maksutukset, seurannat ja tulorekisteri-ilmoitukset. Vuoden aikana otettiin käyttöön tulorekisteri, jonka lisäsi tilapäisesti työmäärä.

Hämeen Urheilugaalassa muistettiin ja kiitettiin noin 50 hämäläisen sportin menestyjää tai taustavaikuttajaa. Gaala kokosi yhteen koko hämäläisen urheiluperheen ja oli loppuunmyyty.

Henkilöstöresurssia käytettiin 18,0 HTV. Hallitustyöhön sekä työryhmiin osallistui 250 toimijaa. Jatkoimme oppilaitosyhteistyötä tarjoamalla opiskelijoille harjoittelupaikkoja sekä mahdollisuuksia suorittaa lopputyönsä antamistamme sisältöaiheista.

Seurojen, kaupunkien ja kuntien lisäksi kumppaneinamme ovat toimineet mm. maakuntaliitot, olympiakomitea, muut liikunta- ja kansalaisjärjestöt, Tampereen Urheilun Edistämissäätiö, UKK-instituutti, Varalan Urheiluopisto, alan eri yrittäjiä sekä valtion viranomaisista erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja aluehallintovirastot (AVI).

Urheiluterveisin

Ari Koskinen
Aluejohtaja

3. Hallitus

Hallituksen keskeisiä päätöksiä 2019:

- Strategian jalkauttaminen vv. 2020–2022
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma
- Alueiden Vaikuttamisohjelma 2022
- Alueiden hallintomallit
- Toiminta- ja taloussuunnitelma 2,4 milj.eur
- Kehittämishankkeet 6 kpl; Kansainvälinen (EU), kansallinen, alueellinen ja paikallinen
- Selvitystyöt: HLU mielikuva, Kuntien liikuntatoimen tila (Pirkanmaa ja Kanta-Häme)
- Pirkan Kierros hallintomallin uudistaminen
- Vuoden Urheilija, Vuoden Nuori Urheilija, Vuoden jäsen seura, Urheiluteko, Läpimurto, Elämänura ja Hämmäläinen Sisulimppu valinnat
- Sopimus Olympiakomitean kanssa; seuratoiminta, harrastaminen koulupäivän yhteydessä sekä vaikuttaminen ja viestintä
- Lausunnot: Liikuntapoliittinen selonteko, liikuntaneuvoston jäsenten valintakriteeristö, seura-avustusten valintakriteerit
- Tehtiin neljä erillistä lakialoitetta alueemme kansanedustajien edistettäväksi.

HLU:n kevätkokous pidettiin 7.5. Kauppi Sport Centerissä. Mukana 10 jäsenjärjestöjen edustajaa, yhteensä 18 henkilöä.

Syyskokous toteutettiin 28.11. Tampereella Hotelli Ilveksessä, mukana 22 jäsenjärjestöä ja yhteensä 60 henkilöä. Samassa yhteydessä toteutettiin seuraseminaari aiheena Urheilutoimittaja - ystävä vai vihollinen, puhumassa toimittaja Tapio Suominen.

HLU:n hallitus v. 2019

Puheenjohtaja

Soro Hannu

Varapuheenjohtajat

Utriainen Päivi

Viljanen Jussi

Jäsenet

Asell Marko

Ikonen Aira

Leppäniemi Pekka

Mäkelä Timo

Nikufteri Jarmo

Rantanen Jukka

Räikkönen Jari

Talonen Harri

Varajäsenet

Asumaniemi Saila

Rindell Pekka

4. Lasten ja nuorten liikunta

HLU:n tärkeimmät painopisteinä vuonna 2019 olivat Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -ohjelmien edistäminen, harrastaminen osana koulupäivää ja Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman edistäminen. Tavoitteena on tukea paikallistason toimijoita edistämään liikunnallisempaa arkea koko lapsuuden ajan.

Tavoitteet

- Jokaiselle oppilaalle mahdollistuu tunti fyysistä aktiivisuutta koulupäivän aikana.
- Auttaa kehittämistyötä tehneitä kouluja toiminnan vakiinnuttamisessa.
- Mahdollisimman moni lapsi ja nuori pääsee liikunnalliseen harrastuksen/toiminnan pariin.
- Lisätä harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteyteen.
- Lisätä opettajien, oppilaiden, varhaiskasvattajien ja vanhempien tietoisuutta lasten liikunnasta ja sen merkityksestä.
- Edistää alueellisesti Ilo kasvaa liikkuen -ohjelmatyötä.

Toteutus

Kouluvuosien liikunta

HLU koordinoi 15:n aluejärjestön yhteistä Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -työtä. Se koostui mm. päättäjätapaamisista, alueseminaareista, verkostotyöstä, mentoroinneista, koulutuksista sekä työpajatoiminnasta. Valtakunnallisesti kohdattiin kasvotusten 23 650 henkilöä ja tapahtumissa 37 000 henkilöä. Tämä oli merkittävä yhteisessä tekemisessä. Hankkeen eri sisältöjen toteuttamiseen osallistui alueilla 144 henkilöä.

Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu

Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -ohjelmien tavoitteena on liikunnallisemmat ja viihtyisämmät koulu- ja opiskelupäivät. HLU vastasi alueellaan kehittämistyöstä ja oli vetovastuussa koordinaattoriverkostoista. Verkostoissa teemoina oli mm. nykytilan arviointi, harrastaminen ja henkilökunnan hyvinvointi. Kohtasimme kouluja ja oppilaitoksia mentoroinneissa ja olimme 2. asteen oppilaitosten tukena valtionavustuksen haussa.

Liikkuva opiskelu -toimintaan oli rekisteröitynyt mukaan 34 oppilaitosta, joka on 50 % alueemme oppilaitoksista. Liikkuva opiskelu -verkosto kokoontui keväällä ja syksyllä. Liikkuva koulu -ohjelmassa rekisteröityneitä kouluja on 238, joka on 94 % alueemme kouluista.

Olimme mukana seuraavissa tapahtumissa: SAKU Games, 400m harrastuksia, Kouluviestikarnevaali ja Viestikarnevaalit.

Harrastaminen koulupäivän yhteydessä

HLU on ollut aktiivisesti mukana edistämässä liikunnan harrastustoimintaa kouluissa. Päämääränä on, että lapset saavat mahdollisuuden liikunnalliseen iltapäivään ja mahdollisimman moni lapsi innostuu liikunnasta / urheilusta. Pirkanmaalla on tehty vaikuttamista Kerhotoiminnan sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan verkostossa. Tampereen kaupungin kanssa aloitettiin yhteistyö, tavoitteena laadukas ja monipuolinen harrastustoiminta koulupäivän jälkeen.

Lasten liike -toimintamalli

Suomen Olympiakomitean, koko liikuntayhteisön, koulujen sekä yritysten yhteisten toimenpiteiden tavoitteena on alakouluikäisten lasten liikuntakerhojen lisääminen. Pirkanmaalla ja Kanta-Hämeessä

Lasten liike -tukea jaettiin urheiluseuroille 24 000 eur. Lasten liike -ohjaajakoulutuksia järjestettiin neljä syksyn ja kevään aikana

Sporttikortti-kampanja

Sporttikortti-kampanja toteutettiin I I. kerran Pirkanmaalla. Mukana oli 10 000 lasta, 90 urheiluseuraa. Järjestimme yhdessä Tampereen kaupungin kanssa perheliikuntapäivän, joka liikkutti 1 500 ihmistä. Lisäksi järjestimme perhepäivän Superparkissa, jossa liikkui yli 100 perhettä. Syksyllä käynnistimme Sporttikortin uudistamisen.

Varhaisvuosien liikunta

HLU toteutti kolmannen vuoden Liikkuva lapsi varhaiskasvatuksessa -hanketta. Edistimme Ilo kasvaa ohjelmaa ja vuonna 2019 ohjelmassa on mukana 21 kuntaa alueeltamme. Keskeisimpänä toimenpiteenä oli kuntien ja päiväkotiyksiköiden sparraus. Keväällä Ilo kasvaa -ohjelman alusta uudistui ja tämän takia syksyllä kohdattiin varhaiskasvatuksen henkilöstöä aktiivisesti. Liike, liikunta ja liikkuminen varhaiskasvatuksessa -tilaisuuksia järjestettiin seitsemän. Aloitimme myös johtajien sparrauksen suunnittelun ja rekrytoimme kolme johtajakouluttajaa.

Varhaiskasvatuksen hallinnon verkostot Pirkan loikka ja Kanta-Hämeen loikka kokoontuivat kahdesti. Verkostoissa oli teemana mm. liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset, liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma ja varhaiskasvatuksen koordinaattorin työkuva. Perustimme ILO-verkoston, jossa on mukana ryhmissä työskenteleviä varhaiskasvattajia. ILO-verkosto kokoontui kaksi kertaa Pirkanmaalla ja kerran Kanta-Hämeessä.

Järjestimme Valkeakoskella, Pirkkalassa ja Forssassa infot neuvoloille lasten liikunnan merkityksestä ja uusista alle kouluikäisten lasten liikuntasuosituksista.

Järjestimme neljä liikuntatapahtumaa perhepäivähoitolapsille Superparkissa, Janakkalassa ja Hämeenkyrössä. Tapahtumissa liikkui yhteensä 300 lasta.

Tulokset

- Liikkuva koulu -ohjelmassa mukana Pirkanmaalla ja Kanta-Hämeessä 94 % kouluista
- Toteutimme 6 Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -verkostotapaamista sekä 15 mentorointia
- Sporttikortti-kampanjaan osallistui lapsia yhteensä 10 000, perheliikuntapäiviin 1 500 henkilöä
- Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman edistäminen, 23 tilaisuutta 114 osallistujaa
- Lasten liike -kerhotoiminnan tukea myönnettiin 12 urheiluseuralle, 49 kerhon perustamiseen 24 000 eur

5. Aikuis- ja harrasteliikunta

Tavoitteet

- Lisätä terveytensä kannalta riittävästi liikkuvien määrää ja vähentää kansalaisten välisiä terveyseroja sekä lisätä liikunnan merkitystä hämäläisten elämässä ja arjessa koko elinkaarella
- Turvata omalta osaltaan liikuntaneuvonnan ja liikunnan palveluketjun resurssit ja asema HLU:n toimialueen kunnissa
- Aktivoida urheiluseuroja ja muita toimijoita harrasteliikunnan kehittämisessä kaikille ikäryhmille kannustamalla ihmisiä erityisesti luonnossa liikkumiseen
- Edistää ja kehittää työyhteisöjen henkilöstöliikuntaa erilaisissa verkostoissa, erityisesti kaupunkien ja kuntien, KKI-ohjelman ja OK:n Liikkujan Polku -verkoston kanssa.
- Lisätä yhteistyötä HLU:n alueella toimivien yrittäjäjärjestöjen kanssa tavoitteena liikkeen lisääminen työpaikoilla esim. erilaisten KKI-hankkeiden avulla.
- Tarjota monipuolista koulutusta harrasteliikunnan parissa toimiville niin urheiluseuroissa kuin muissakin järjestöissä.
- Myötävaikuttaa Liikkujan Apteekkien määrän lisääntymiseen.
- Tukea KKI-hanketukea saaneita toimijoita heidän hankkeensa toteuttamisessa.
- Toteuttaa KKI-ohjelman kanssa sovittuja toimenpiteitä ja säilyttää valtakunnallisesti vähintään 10 %:n osuus KKI-hankkeiden lukumäärästä.
- Edistää harrasteliikuntaa ympärivuotisen Pirkan Kierros -kuntoilutapahtuma konseptin ja erityisesti Suomen suurimman pyöräilytapahtuman Pirkan Pyöräilyn avulla.

Toteutus

HLU on aktiivisena toimijana ja liikunnan asiantuntijana mukana Pirkanmaan sairaanhoitopiirin vetämässä Alueellisen terveyden edistämisen -työryhmässä, jossa on edustajia mm. Pirkanmaan kunnista, kansanterveysjärjestöistä sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL).

Kunnossa kaiken ikää

Kunnossa kaiken ikää -ohjelma (vuoden 2020 alusta lähtien Liikkuva Aikuinen -ohjelma) on pitkään myöntänyt kahdesti vuodessa hanketukea paikallisille toimijoille vähän liikkuvien ihmisten liikuttamiseen. HLU on antanut ohjausta hanketukihakemusten laatimisessa. HLU on antanut lausunnot alueeltamme tulleista hakemuksista, toimialueellamme on rahoitettu paljon hyviä KKI-hankkeita. Vuonna 2019 hankehaku toteutettiin vain keväällä 2019, koska KKI-ohjelmaa oltiin lopettamassa vuoden 2019 loppuun.

HLU toimi paikallisena toteuttajana KKI-ohjelman valtakunnallisen SOTE-rekkakiertueen tapahtumissa Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä Tays Kaupin ja Hatanpään kampuksilla sekä Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirissä Hämeenlinnassa. Kolmen päivän aikana mitattiin kehon kuntoindeksi -testein lähes 2 500 sairaanhoitopiirien työntekijää. Mittausmäärät olivat suurimmat kaikista aluejärjestöistä. Testien toteuttamiseksi tehtiin yhteistyötä mm. Varalan urheiluopiston sekä Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa.

Keväällä 2019 HLU käynnisti Liikuntaneuvojien verkoston, joka kokoontui perustamisvuonna kaksi kertaa. Verkostoon saimme mukaan kaupunkien ja kuntien hyvinvointikoordinaattoreita ja liikuntaneuvojia sekä toimijoita myös Liikkujan Apteeekeista ja muista järjestöistä. Verkostoon kuuluu nyt reilut 40 henkilöä.

Jatkettiin yhteistyötä Liikkujan Apteekkien kanssa. Vuonna 2019 toteutimme muutamia yhteisiä tapahtumia Liikkujan Apteekkien kanssa lähinnä apteekkien ”tilausten” perusteella. Mittauspäivät onnistuivat pääsääntöisesti hyvin, tarjolla oli kehonkoostumusmittausta, puristusvoimamittausta ja KKI-materiaaleja. Lokakuussa HLU järjesti Liikunta osana arkea -koulutuksen, johon osallistui viisi apteekkilaisista. Uusia Liikkujan Apteekkeja saatiin toimintavuoden aikana mukaan niin, että Liikkujan Apteekkeja on tällä hetkellä HLU:n toimialueella yhteensä 29.

Buusti360-hyvinvointiohjelma

Liikunnan aluejärjestöt aloittivat vuonna 2019 uuden yhteisen Buusti360-ohjelman suunnittelun ja lanseeraamisen. Buusti360 on työyhteisöille suunnattu kokonaisvaltainen tuotepaketti työhyvinvoinnin ja liikkeen lisäämiseksi työpaikoilla. Varsinaisesti Buusti360-ohjelma käynnistetään vuonna 2020.

Kunnan kuntalaiset

HLU:n kehittämää Kunnan Kuntalainen -palkitsemisjärjestelmä toteutettiin edelleen yhteistyössä kuntien liikuntatoimien kanssa. Kunnan Kuntalaisen palkitsemisella halutaan parantaa liikunnan edellytyksiä kunnissa ja lisätä kunto-, harraste- ja terveystoiminnan arvostusta paikkakunnalla. Kunnan Kuntalainen on henkilö tai yhteisö, joka omalla esimerkillään edistää liikunnan harrastamista ja muita terveitä elintapoja. Vuodesta 2020 alkaen yksi Kunnan Kuntalaisista kutsutaan HLU:n vieraaksi Hämeen Urheilugaalaan.

Myönnetyt Kunnan kuntalainen -tunnustukset

Janne Korpela	Forssa
Esko Sarvonen	Hattula
Kaija Leikkilä	Jokioinen
Maiju Milad	Loppi
Erkki Lehtomäki	Mänttä-Vilppula
Juha Vuori	Orivesi
Tupenpurijat ry	Pälkäne
Sirkka Iltanen	Sastamala
Kirsi Kukkamäki	Valkeakoski
Jouko Marttila	Vesilahti
Heikki Seppälä	Vesilahti

Kehonkoostumusmittaukset

HLU:lla on omistuksessaan InBody 720 -kehonkoostumuksen mittauslaite. Mittauslaitteella tehtiin InBody-mittauksia yritysten työntekijöille, kuntien tapahtumissa ja yksityishenkilöille. Vuonna 2019 mittauksia tehtiin HLU:n omissa ja yhteistyökumppaneiden mittaustapahtumissa yhteensä n. 1 000 henkilölle.

SPHERE-hanke

HLU on kumppanina kansainvälisessä Erasmus + Sport rahoitteisessa Sport Healing Rehabilitation -hankkeessa. Tavoitteena on pilotoida ja kehittää liikuntaa osana mielenterveyskuntoutumista. Vuoden 2019 aikana hankkeessa on kartoitettu hyviä eurooppalaisia käytäntöjä mielenterveyskuntoutumisesta liikunnan avulla sekä luotu suositukset, miten liikunnan vaikutukset parhaiten saadaan kuntoutuksessa käyttöön. HLU tulee hankkeen aikana toteuttamaan 2 liikuntaryhmää mielenterveys kuntoutujille. Ryhmät toteutetaan yhteistyössä Ylöjärven kaupungin mielenterveyspalveluiden ja Sopimusvuori ry:n Näsinkulman klubitalon kanssa. Hankeaika on 1.1. 2019–31.12.2020. HLU:n kumppaneina hankkeessa ovat mukana European Culture and Sport Organization – ECOS (Italia), Everton in the Community –

EITC (Iso-Britannia), Technical University of Munich – TUM (Saksa), Cardiff Metropolitan University (Iso-Britannia), European Platform for Sport Innovation – EPSI (Belgia) ja Rijeka Sports Association for Persons with Disabilities – SSOI (Kroatia).

Pirkan Kierros

Vuonna 2019 HLU oli omalta osaltaan mukana järjestämässä Pirkan Kierroksen kuntoilutapahtumia. HLU:n oma tapahtuma, Pirkan Pyöräily pyöräiltiin 42. kerran, maaliin polki yhteensä n. 3 500 pyöräilijää. Tapahtuma on Suomen suurin yksittäinen pyöräilytapahtuma. Pirkan Pyöräilyllä on oma järjestelytoimikunta, jonka puheenjohtajana toimii HLU:n aikuis- ja terveystoiminnan kehittäjä.

Kullakin osatapahtumalla eli Pirkan Hiihdolla, Pirkan Pyöräilyllä, Pirkan Soudulla ja Pirkan Hölkällä on erilliset järjestelytoimikunnat, jotka vastaavat tapahtumien suunnittelusta ja toteutuksesta. Pirkan Kierroksella on oma neuvottelukunta, jossa ovat mukana osatapahtumien puheenjohtajat ja HLU:n hallituksen edustaja. Neuvottelukunnan tehtävänä on mm. päätukijoiden hankinta ja osatapahtumien yhteistoiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen.

Pirkan kierros koostuu neljästä osatapahtumasta: Pirkan Hiihto (90 km), Pirkan Pyöräily (217 tai 134 km), Pirkan Soutu (25 tai 35 km) ja Pirkan Hölkkä (33 km). Suoritettuaan kaikki neljä täysmittaista tapahtumaa saman vuoden aikana, henkilö nimetään Pirkan Kiertäjäksi. Vuonna 2019 järjestettiin jo 40. Pirkan Kierros. Kaikki 40 Pirkan Kierrosta on kiertänyt 12 henkilöä, jotka tämän saavutuksen ansioita nimettiin Ikiliikkujiksi.

Pirkan Kierroksen osatapahtumat ja osallistujamäärät

Omat tapahtumat

42. Pirkan Pyöräily 9.6.

Pirkan Yöpyöräily 14.6.

Yht. 3 820 / 3 412

Yhteistyötapahtumat

64. Pirkan Hiihto

Retki-Pirkka

Puoli-Pirkka

Reppu-Pirkka yht. 1 994 / 1 802

41. Pirkan Soutu

Retkisoutu yht. 992 / 963

50. Pirkan Hölkkä

Talkoohölkkä yht. 1 636 / 1 454

Koko Pirkan Kierros yht. 7 611 / 7 586

Pirkan Kiertäjä 235

Tulokset

- Liikkujan Apteekkeja HLU:n toimialueella on 29 kpl (v. 2018, 25).
- Liikunnan palveluketju toimii HLU:n toimialueella yli 50 % kunnista prosessimuotoisena ja poikkihallinnollisena.
- HLU:n koordinoimassa alueellisessa liikuntaneuvonnan verkostossa on edustettuna yli puolet alueen kunnista.
- Yhteistyössä KKI-ohjelman kanssa organisoitiin Kehon kuntoindeksi -mittaukset yli 2 500 työntekijälle Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiireissä.

- InBody-kehonkoostumusmittauksia tehtiin yhteensä noin 1 000 henkilölle useissa eri tilaisuuksissa.
- HLU on vakiinnuttanut roolinsa liikunnan asiantuntijana Pirkanmaan sairaanhoitopiirin johtamissa alueellisissa terveyden edistämisen työryhmissä.
- Pirkan Pyöräilyn osanottajamäärä 3 412 pyöräilijää neljällä eri reittivaihtoehdolla – Suomen suurin pyöräilytapahtuma
- Koko Pirkan Kierroksen (hiihto, pyöräily, soutu ja hölkkä) tapahtumien osallistujamäärä oli 7 586 henkilöä.

6. Seuratoiminta

HLU:n pysyvänä tavoitteena on kasvattaa toiminnallisesti, laadullisesti ja monipuolisesti toimivien seurojen määrää alueella. Tämän saavuttamiseksi HLU:n seurapalveluiden keskeisinä toimina on vaikuttaa seurojen hallinnolliseen toimivuuteen ja suunnitelmallisen seuratyön kehittämiseen.

Tavoitteet

- Seuraparlamenttien määrän ja laadun edistäminen.
- Seurojen ja kuntien välisen yhteistyön lisääminen ja kehittäminen.
- Kuntien seuroille tilaamien koulutusten määrään kasvattaminen.
- TJ- ja PJ-klubitoiminnan kehittäminen ja lisääminen.
- Seurojen hallitusten jäsenten sekä muiden toimijoiden osaamisen lisääminen.

Toteutus

Seuratoimijoille järjestettiin seurahallinnon koulutuksia sekä avoimina että tilauskoulutuksina, lisäksi seuroille tarjottiin neuvonta-apua seuratoimijoiden tapaamisilla sekä puhelin- ja sähköpostineuvonnalla. Yhteistyössä lajiliittojen kanssa tehdyissä Tähtiseura-auditoinneissa kohdattiin useita seuroja. Seuroihin oltiin myös suoraan yhteydessä koulutusmarkkinoinnin sekä kouluttajapyyntöjen kautta.

Yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa järjestetyssä Perheliikuntapäivässä oli toimintaansa esittelemässä 33 seuraa.

Eniten seurakontakteja syntyi koulutuksissa, verkostotapaamisissa ja auditoinneissa. Seurojen yhteydenotoista suurin osa koski seuran hallintoa kuten mm. yhdistyslakia, työnantajana toimimista sekä varainhankintaa.

Seurojen ja kuntien yhteistyö

Kuntien ja seurojen välistä yhteistyötä tehostettiin viestimällä ja osallistumalla seuraparlamenttitoimintaan sekä järjestämällä seurojen ja kuntien yhteisiä tapaamisia. Seuraparlamentteja esiteltiin muun muassa kunnan viranhaltijoille. Kuntia ohjattiin ja opastettiin seuraparlamenttitoiminnassa ja pyrittiin helpottamaan parlamenttien perustamista ja toimimista.

Seurojen ja kuntien yhteisissä tapaamisissa oli parhaimmillaan paikalla seuratoimijoiden lisäksi niin koulujen kuin kuntien liikuntatoimen henkilöitä. Nämä tapaamiset saivat hyvän vastaanoton osallistujilta, ja niille toivottiin myös jatkoa.

TJ- ja PJ-klubit

HLU järjesti seurojen toiminnanjohtajille klubin, jossa seurojen työntekijät jakoivat arjen ongelmiaan ja kehittivät toimintaansa eri teemojen ympärillä. Klubitoimintaa kehitettiin myös Hämeenlinnassa kantahämäläisten seurojen yhteistyöverkostossa.

PJ-klubien kohderyhmänä olivat pienempien seurojen luottamushenkilöjohto. Klubitapaamiset eivät toteutuneet vähäisen osanottajamäärän vuoksi. Vapaaehtoisjohto osallistui aktiivisemmin koulutuksiin.

Drop Out -hanke

Drop Out -hanke on opetus- ja kulttuuriministeriön avustama liikunnallisen elämäntavan valtakunnallinen hanke. Sen myötä HLU on ollut vahvasti mukana kehittämässä konkreettisesti urheiluseuratoimintaa.

Tavoitteena on ollut toteuttaa ja vahvistaa erilaisia toimintamalleja, joilla yhdessä eri toimijat voisivat varmistaa lasten ja nuorten liikuntaharrastuksena säilymisen mahdollisimman pitkään. Tarjosimme erilaisia tilaisuuksia, joiden avulla levitimme tietoa Drop Out -ilmiöön vaikuttavista tekijöistä sekä ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä.

Toteutimme vuoden aikana yli 50 erilaista tilaisuutta mm. koulutuksia, avoimia luentoja sekä työpajoja. Tilaisuuksiin osallistui eri urheiluseuratoimijoita yhteensä 2 539. Tilaisuuksia järjestettiin eri kohderyhmille mm. valmentajille, urheilijoille sekä lasten ja nuorten vanhemmille. Liikkuva koulu -koulujen kanssa tehtiin yhteistyötä erilaisten tapahtumien muodossa.

Harrastaen tutuksi

HLU oli mukana keskeisenä kumppanina Nuorten Akatemian koordinoimassa hankkeessa, joka tavoite on maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden kotoutumisen edistäminen. HLU:n rooli muuttui hankekauden aikana nuorten- ja seuratoimijoiden työpajojen toteuttajaksi ja jalostui lopulta toteuttamaan Hämeenlinnassa maahanmuuttajanuorten kotouttamiseksi suunnatut jalkapalloryhmät. Hankkeen kohderyhmänä on nuoret 15–29 -vuotiaat. Hankkeessa mukana Nuorten Akatemia, Setlementti, Luonto-liitto, Moniheli ja HLU.

Toimenpiteet: Nuorten työpajat Forssassa, seuratoimijoiden työpaja Forssassa, seurayhteistyön koordinointi Hämeenlinnassa (Hämeenlinnan Jalkapalloseura, Zapway-perheliikunta, Hämeenlinnan kaupunki sekä Setlementti sekä viestinnällinen tuki hankkeelle.

Hämeen Liikunta ja Urheilu onnistui koordinoimaan hankkeen yhteistyötä Forssassa ja toimi itsenäisenä toteuttajana Hämeenlinnassa. Hankkeesta jäi pysyväksi osioksi hämeenlinnaistoimijoiden yhteistyössä jatkama jalkapallovuoro.

Seuratuki

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) veikkauvoittovaroista rahoitettavaa seuratoiminnan kehittämistukea sai HLU:n alueelta yhteensä 50 hanketta, joille myönnettiin tukea yhteensä noin 450 000 euroa. Kaikkiaan seuratueta myönnettiin neljä miljoonaa euroa. Seuratuen tavoitteena on mahdollistaa lapsille ja nuorille liikunnan harrastaminen ohjatussa seuratoiminnassa ja laskea harrastamisen kustannuksia.

HLU:n rooli seuratukiprosessissa oli tuesta viestiminen sekä seurojen sparraaminen hakuvaiheessa. HLU myös koordinoi ns. yhteistoiminta-alueen seuraryhmää, joka antoi opetus- ja kulttuuriministeriölle lausunnon alueen hakemuksista.

Hämeen Urheilugaala

HLU:n perinteisillä palkitsemisilla palkittiin vuonna 2019 ansioituneita seuroja, seuratoimijoita ja urheilijoita.

Vuoden 2019 Hämeen Urheilugaalassa palkitut:

Vuoden Urheilija

Krista Pärmäkoski, Ikaalisten Urheilijat

Vuoden Nuori Urheilija

Helena Leveelahti, Virtain Urheilijat

Vuoden Jäsenseura

Uplakers ry, Ylöjärvi

Vuoden Liikuntateko

Pälkäneen Kostia-Areenan rakentaminen

Elämänura-palkinto
Matti Yrjölä, Hämeenkyrö
Hämäläinen Sisulimppu
Tampereen Pyrintö
U19-MM yleisurheilukisat

Jäsenseurat ja -järjestöt (276 kpl)

Urheiluseurat (244 kpl)

Ahveniston Ampumahiihtäjät ry
Aitolahden Riento ry
Aitoon Taekwon-Do ry
A-Volley ry
Basketball Club Nokia ry
Black Eagle Taekwon-Do ry
Boxing Club Nokia ry
Chitalada Finland/Tampereen Kickboxing ry
Dance Team Tampere ry (liittynyt v. 2019)
Dream Team Cheerleaders ry
Elixiria Sport ry (liittynyt v. 2019)
Ellivuori Ski Team ry
Epilän Esa ry
Eräjärven Urheilijat ry
Fc Haka Juniorit ry
Fc Kangasala ry
Fc Loppi ry
Feeniks Basket ry
Football Club Nokia ry
Forssan Jalkapalloklubi ry
Forssan Naisvoimistelijat ry
Forssan Palloseuran Juniorit ry
Forssan Salama ry
Forssan Suupparit ry
Forssan Suupparit ry / Edustus ry
Fortuna ry
Golf Pirkkala ry (liittynyt v. 2019)
Goodwill Riders ry
Gummiwihta ry
Harjulan Halla ry
Hauhon Sisu ry
Hiisi-Golf ry
Hockey Club Nokia ry
HPK Juniorijääkiekko ry
HPK Naiset ry
Humppilan Yri ry
Hämeen Moottorikerho ry
Hämeen Naisvoimistelijat ry
Hämeenkyrön Räpsä ry
Hämeenlinna Cheer Team ry
Hämeenlinnan Ampumaseura ry
Hämeenlinnan Hiihtoseura ry
Hämeenlinnan Jalkapalloseura ry
Hämeenlinnan Karateseura ry
Hämeenlinnan Suunnistajat ry
Hämeenlinnan Taitoluistelijat ry
Hämeenlinnan Tarmo ry
Hämeenlinnan Uimaseura ry
Hämeenlinnan Voimisteluseura ry
Iittalan Pallo ry
Ikaalisten Nouseva Voima ry
Ikaalisten Tarmo ry
Ikaalisten Urheilijat ry
Ilves ry
Ilves-Pallo ry
Jalkapalloseura Tampere United ry
Kalevan Lentopallo ry
Kalpaveljet ry
Kangasala SK ry
Kangasalan Kisa ry
Kangasalan Melojat ry
Kangasalan Moottorikerho ry
Kangasalan Naisvoimistelijat ry
Kangasalan Urheilijat -68 ry
Kansainvälinen Voimalajiliitto -World Heavy Events Association ry)
Kanta-Hämeen Ratsastajat ry
Koijärven Kunto ry
Koovee ry
Kuhmalahden Kisa ry
Kunto-Pirkat ry
Kuoreveden Kärki ry
Kurun ryhti ry
Kymppi -64 ry
Kyröskosken Ponsi ry
Kyrös-Rasti ry
Lamminpään Korpi ry
Lasten Liikunnan Tuki ry
Lempäälän Kisa 1955 Jääkiekko ry
Lempäälän Kisa ry
Lempäälän Kisa Yleisurheilu ry
Lempäälän Pandat ry
Lempäälän Tennisseura ry
Lentopalloseura Kangasala Lp ry
Lounais-Hämeen Rasti ry
Längelmäen Urheilijat ry
Länkyn Taekwondo ry
Länsi-Vesilahden Urheilijat ry
Mallasveden Melojat ry
Manse PP Edustus ry (liittynyt v. 2019)
Manse PP ry
Mansen Molskis ry
Mansen Sulka ry

Mansoniemen Meno ry
 Messukylän Toverit ry
 Nautiskelijamaratoonarit ry (*liittynyt v. 2019*)
 Nokian Judo ry
 Nokian KrP ry
 Nokian Palloseura ry
 Nokian Pyry ry
 Nokian Seudun Ampujat ry
 Nokian Urheilijat ry
 Nokian Voimisteluseura ry
 Näsijärven Purjehdusseura ry
 Oriveden Ponnistus ry
 Oriveden Tuisku ry
 Parkanon Kiekko ry
 Parolan Visa ry
 Pirkanmaan Pyörätuolitanssijat ry
 Pirkkalan Hiihtäjät ry
 Pirkkalan Jalkapalloklubi ry
 Pirkkalan Liikunta ry
 Pirkkalan Pingviinit ry
 Pirkkalan Pirkat ry
 Pirkka-Melojat ry
 Pohjois-Hämeen Ampujat ry
 Pälkäneen Luja-Lukko ry
 Rantaperkiön Isku ry
 Rasti-Nokia ry
 Ratsastusseura Tavastia ry
 Riihimäen Judoseura ry
 Riihimäen Kiista-Veikot ry
 Riihimäen Tanssiklubi ry
 Riihimäen Uimaseura ry
 Riihimäki Taekwondo ry
 Ruoveden Kanoottipurjehtijat ry
 Ruoveden Naisvoimistelijat ry
 Ruoveden Pirkat ry
 Ruoveden Srk Atleetit ry
 S.C. Pingviinit ry
 Sahalahden Kunto ry
 Salibandy Club Classic ry
 Salibandy Club Urbans ry
 Shinrai ry
 Sisu Hockey Hämeenlinna ry
 Siuron Tuisku ry
 Sport Salibandy ry (*ent. Lempäälä Sport ry*)
 Steelers Hämeenlinna ry
 Sulkaset ry
 Suomen Budokeskus ry (*ent. Suomen
 Itsepuolustuksen Ja Turvallisuusbudon Keskus ry*)
 Suomen Tang Lang Kung Fu -Liitto ry
 Taekwon-Do Center Ylöjärvi ry
 Takon Soutajat ry
 TAMK Opiskelijakunta ry
 Tammelan ryske ry
 Tammer-Futis ry
 Tammer-Golf ry
 Tampere Roller Derby ry
 Tampere Saints ry
 Tampereen Gunners ry
 Tampereen Aikidoseura Nozomi ry
 Tampereen Erotuomarikerho ry
 Tampereen Hiihtoseura ry
 Tampereen Icehearts ry
 Tampereen Jousiampujat ry
 Tampereen Judo ry
 Tampereen Ju-Jutsukoulu ry
 Tampereen Jumppatiimi ry
 Tampereen Jääkiekkotuomarit ry
 Tampereen Karataseura Seigokan ry
 Tampereen Keilailuliitto ry
 Tampereen Kendoklubi Fudokamae ry
 Tampereen Kisatoverit ry
 Tampereen Koiraurheilijat ry
 Tampereen Maratonklubi ry
 Tampereen Naisvoimistelijat ry
 Tampereen Nmky:N Urheilijat ry
 Tampereen Painiseura ry (*liittynyt v. 2019*)
 Tampereen Palloilijat ry
 Tampereen Pallo-Karhut ry
 Tampereen Pallo-Veikot ry
 Tampereen Pyrintö ry
 Tampereen Pyörä-Pojat ry
 Tampereen Ratsastusseura ry
 Tampereen Salibandyerotuomarikerho ry
 Tampereen Seudun Koirakerho ry
 Tampereen Seudun Näkövammaiset ry
 Tampereen Sisu ry
 Tampereen Slalomseura ry
 Tampereen Taekwon-Do Seura ry
 Tampereen Taivaltajat ry
 Tampereen Talviuimarit ry
 Tampereen Tennisseura ry
 Tampereen Työväen Naisvoimistelijat ry
 Tampereen Urheilijat -38 ry
 Tampereen Urheiluautoilijat ry
 Tampereen Weikot ry
 Tampereen Voimailijat ry
 Tampereen Voimailuseura ry
 Tampereen Voimistelijat ry
 Tanssiseura Baunssi ry
 Tanssiseura Hurmio ry
 Tanssiseura Marimba ry
 Tanssiseura Spiral ry
 Tanssiseura Swing Team ry
 Tappara ry
 Tarpian Suunta ry
 TaTU Tampere ry
 Tawast Cycling Club ry
 Tawast Golf ry
 Teiskon Urheilijat ry
 Toijalan Pallo-49 ry

Toijalan Vauhti ry
Toijalan Voimistelu Ja Liikunta ry
Tyrvännön Urheilijat ry
Uimaseura Kangasalan Kuohu ry
Uinti Tampere ry
Uplakers Ylöjärvi ry
Urjalan Urheilijat ry
Valkeakosken Agility Team Walat ry
Valkeakosken Haka ry
Valkeakosken Koskenpojat ry
Valkeakosken Retkeilijät ry
Valkeakosken Uimaseura ry
Valkeakosken Voimistelijat ry *(liittynyt v. 2019)*
Vanajaveden Vesikot ry
Varala-Tiimi ry
Vehmaisten Urheilijat ry
Vesihelmen Uimaseura ry
Vesilahden Seudun Ratsastajat ry
Vesilahden Visa ry
Viialan Naisvoimistelijat ry
Viialan Pyry ry
Viialan Valtti ry
Viialan Viri ry
Vilppulan Tähti ry
Vilppulan Veikot ry
Virtain Kiekko-Karhut ry
Virtain Syke ry
Virtain Urheilijat ry
Voimistelu- Ja urheiluseura Tampereen Vihuri ry
Voimistelu- Ja urheiluseura Kisa, Hml ry
Voimistelu- Ja urheiluseura Parkanon Ponteva ry
Voimistelu- Ja urheiluseura Pekolan Isku ry
Voimisteluseura Kyrön Kieppi ry
Västilän Voima ry
Ylöjärven Ilves ry
Ylöjärven Isku ry
Ylöjärven Koirakerho ry
Ylöjärven Pallo ry
Ylöjärven Ratsastajat ry
Ylöjärven Ryhti ry *(liittynyt v. 2019)*
Ylöjärven Shotokan Karateseura ry
Ylöjärven Urheilijat ry
Ypäjän Yllätys ry

Valtakunnalliset järjestöt (12 kpl)

AKK-Motorsport
Hengitysliitto Heli
Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, SAKU Ry
Suomen Ampumaurheiluliitto
Suomen ITF Taekwon-Do
Suomen Lentopalloliitto
Suomen Pesäpalloliitto
Suomen Salibandyliitto
Suomen Taitoluisteluliitto
Suomen Tennisliitto
Suomen Vammaisurheilu Ja -Liikunta VAU ry *(liittynyt v. 2018)*
Suomen Voimisteluliitto

Alueelliset järjestöt (10 kpl)

Hämeen Hiihto
Hämeen Pesäpallo
Hämeen Seudun Yleisurheilu
Hämeen Suunnistus
Suomen Jääkiekkoliitto, Hämeen alue
Suomen Palloliitto, Tampereen Piiri
Suomen Ratsastajainliitto /Hämeen Ratsastusjaosto
SVUL Hämeen Piiri
TUL:n Hämeen Piiri
TUL:n Tampereen Piiri

Muut yhteisöt (10 kpl)

Eerikkilän Urheiluopisto
Hakametsä 3 Oy
Ilves Edustus Oy
Ilves Jalkapallo Oy
Ilves Jääkiekko Oy
Pajulahden Liikuntakeskus
Pirkkalan Jäähalli Oy
Sentteri Tampere Oy
UKK-Instituutti, Tampereen Lääkäriasema
Varalan Urheiluopisto

Eronneet v. 2019:

Teekkareiden Urheilu- Ja Voimailukerho ry
Tanssiurheiluseura Step ry
Haka Gym ry

Tulokset

- Eniten jäsenseuroja tavoitetaan koulutuksilla. Seurahallinnon koulutuksia toteutui vuoden aikana 14 ja niissä 213 osallistujaa. Vuonna 2019 HLU:n jäsenseurojen määrä kasvoi viidellä (uusia jäseniä tuli 8 ja vanhoja erosi 3).
- HLU:n alueen 33 kunnasta seuraparlamentti tai vastaavaa toimintaa on 29 kunnassa. Vastaavalla tarkoitetaan vähintään yhtä vuotuista tilannetta, johon kunta kutsuu paikalliset seuramat. HLU:n tavoitteena on edelleen, että kaikissa kunnissa olisi toimisi seuraparlamentti tai sitä vastaava.
- Liikkuva koulu -ohjelman tapaamisissa on ollut mukana yksittäisiä seurojen edustajia.
- HLU oli vahvasti mukana uudistamassa valtakunnallista laatusurajärjestelmää. Tähtiseura-auditointeja tehtiin vuoden aikana kuusi kappaletta. Laatusuraukset ovat hyvä lajiliitoyhteistyön työkalu. HLU:n alueella oli vuoden päättyessä 84 Tähtiseura-merkkiä
- HLU:n koulutuksiin osallistuneiden tai palveluja käyttäneiden palaute on pääasiassa erittäin positiivista. HLU-kierueen palautteen perusteella jäsenet toivovat HLU:lta aktiivisempaa otetta jäsenien suuntaan. Erityisesti jalkautumista seurojen lähelle pidettiin hyvänä asiana. Koulutusten aiheita, sisältöjä sekä kouluttajia pidettiin myös onnistuneina. Koulutustoiveet ovat olleet pääsääntöisesti sellaisia, joita HLU on jo tarjonnut.
- HLU:n seurakehittämisessä on ollut paljon hyvää. Erityisesti se on pystynyt vastaamaan seurojen kasvavaan tarpeeseen saada neuvoja lakiasioissa.

7. Koulutus

Tavoitteet

- Lisätä osallistujien osaamista ja innostusta liikuntaan, toiminnallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa ja tätä kautta myös lisätä liikettä.
- Tarjota monipuolinen ja laaja koulutustarjonta huomioiden alueen toimijoiden tarpeet ja toimintaympäristön muutokset
- Tarjota laadukasta koulutusta eri toimijoille
- Syventää koulutusyhteistyötä eri tahojen kanssa

Toteutus

Uusia koulutussisältöjä tuli hankkeiden kautta. Niiden kautta laajenivat myös verkostot ja yhä useampi toimija tuli tietoiseksi HLU:n koulutustarjonnasta. Tarjotuissa koulutuksissa on huomioitu yhtenä laatutekijänä ajantasainen tieto ja sisällöt.

Koulutusten laatua seurattiin sähköisen palautejärjestelmän, Webropol, sekä perinteisen paperipalautteen avulla.

Koulutuksista viestittiin mm. sähköpostin, verkkosivujen ja sosiaalisen median välityksellä sekä radiossa. Koulutukset näkyivät Hämeen Sportti -lehdessä koulutuskalenterina. Tärkein viestinnän väline olivat verkostot ja muut kohtaamiset.

Varhaisvuosien liikunta

Alle kouluikäisten lasten parissa toimivat tavoitettiin hyvin. Kymmenen aluejärjestön yhteisen varhaiskasvatushankkeen myötä varhaiskasvatukseen on tullut uusia koulutussisältöjä. Näistä suosituimpia olivat Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä – fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön sekä Liike, liikunta ja liikkuminen varhaiskasvatuksessa. Muista koulutuksista uutta Ulkoliikunnan iloa - koulutusta toteutettiin kahdeksan kertaa. Koulutukset toteutettiin pääsääntöisesti tilauskoulutuksina.

Varhaiskasvatuksen liikuntaseminaarit Tampereella ja Tammelassa (255 os.) olivat suurimmat HLU:n järjestämät varhaiskasvatuksen tapahtumat vuonna 2019.

Koulutusten kokonaismäärässä (27 kpl / 676 os.) jäätin viime vuodesta. Valtakunnallisen ohjelman muutokset vaikuttivat kuntien toimintaan, mistä johtuen kevät oli rauhallista aikaa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja erityisesti johtajien osaamista kehitettiin valtakunnallisen Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman perehdytyksissä (24 kpl/269 os.).

Kouluvuosien liikunta

Kouluvuosien liikunnan koulutuksissa toisen asteen oppilaitosten osuus lisääntyi selkeästi, mitä selittää niille suunnattu Liikkuva opiskelu -rahoitus.

Välituntiliikunnan kehittäminen ja oppilaiden osallistaminen Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -toiminnassa nähdään tärkeänä keinona lisätä lasten liikkumista ja aktivointia koulupäivän aikana. Tämä näkyy HLU:ssa isoina Välkkäri-välituntiohjaajakoulutuksen ja Liikuntatutor-koulutusten määrinä (12 kpl alakoulut, 4 kpl yläkoulut, 7 kpl 2. aste).

Vuonna 2018 käynnistynyt Super Popup -kiertue sai jatkoa. Kahteen koulutuspäivään SuperParkissa osallistui 200 nuorta. Koulutusten opein nuoret järjestivät omilla kouluillaan Pirkanmaalla yhteensä 14 tapahtumaa. –

Alueellinen Liikkuva koulu ja opiskelu -seminaari toteutettiin laivalla yhdessä seitsemän muun alueen ja kahden AVI:n kanssa. Seminaari oli sekä järjestäjien että osallistujien mielestä erittäin onnistunut. Se oli täynnä (280 os.).

Kerho-ohjaajien osaamista lisättiin jatkamalla hyvää yhteistyötä mm. Pirkanmaan kerhoverkoston kanssa. Kerho-ohjaajien koulutuspäivään keväällä osallistui n. 150 henkilöä. Lisäksi osana Olympiakomitean Lasten liike -toimintaa koulutettiin Lasten liikunnan -ohjaajakoulutuksen avulla niin seurojen kerho-ohjaajia kuin kuntien ap/ip-ohjaajia (12 koulutusta / 204 osall.).

Aikuis- ja terveystoiminta

Aikuis- ja terveystoiminnan koulutus painottui työhyvinvointiin, liikuntaneuvontaan ja apteekkien henkilöstön osaamisen kehittämiseen.

Työhyvinvointipäivien kohderyhmänä olivat opettajat. Yhteistyö HUCO-profiilien toteuttamisessa jatkui osana koulutuspäiviä.

Seuratoiminta

Seuratoiminnan hallintokoulutuksia toteutettiin yhdeksän kappaletta. Seuroille viestittiin mahdollisuudesta tilata koulutusta omaan seuraan, omien tarpeiden mukaan räätälöitynä. Kuntakohtaisten seurakoulutusten mahdollisuudesta informoitiin kuntatoimijoita.

Yhteistyössä Tampereen Urheilun Edistämisseuran kanssa järjestettiin seuraseminaari ja yhteistyössä Tampereen Yliopiston kanssa Urheilujohtamisen seminaari.

Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksia järjestettiin erittäin monipuolisesti. Avoimessa koulutustarjonnassa oli VOKI sisältöjä (3 kpl), Terve Urheilija -koulutus (1 kpl) sekä Lasten liikunnan ohjaajakoulutuksia (7 kpl). Lisäksi Psykkisen valmennuksen -koulutuksia (2 teemaa) järjestettiin onnistuneesti osana Drop out -hanketta. Tilauskoulutuksia toteutettiin kolme kappaletta.

Osana Drop out -hanketta toteutettiin seuroille (kohderyhmä: urheilijat, perhe, valmentajat, seurajohto) työpajoja motivaatiosta, nuoren urheilijan tukemisesta sekä reilun pelin arvoista (25 tilaisuutta, n. 700 os.). Apuvalmentajan starttikurssi osa 1 ja 2 ovat hankkeen avulla tuotettuja koulutuksia, jotka tarjoavat matalankynnyksen koulutuksen valmennustehtäviä aloittavalle. Vuoden aikana näitä toteutettiin kuusi (94 os.).

Hankkeen myötä toteutettiin menestyksekkäästi vanhemmille suunnattuja luentoja neljällä eri paikkakunnalla Pirkanmaalla. Aiheina olivat Nuoren urheilijan ravinto, Lepo ja palautuminen ja Nuoren urheilijan psyykkisen kasvun tukeminen (7 tilaisuutta, n. 900 osallistujaa).

Järjestyksenvalvokoulutusten määrä kasvoi hienosti edellisvuodesta. Vuoden kuluessa toteutettiin kolme järjestyksenvalvojan kertauskurssia sekä kaksi peruskurssi.

Kuntahallinto

Kuntien liikuntatoimen viranhaltijoille toteutettiin yksi hallintokoulutus, sisältöinä liikuntarakentamisen avustuksen ja hanketuet sekä kokoelma Tampereen kaupungin palveluista ja uusista

rakentamissuunnitelmista. Tilaisuudessa kerrottiin myös HLU:n tukipalveluista. Koulutus toteutettiin yhdessä AVI:n kanssa.

Tulokset

- Koulutuksia ja tapahtumia toteutettiin yhteensä 249 ja niissä oli yhteensä n. 15 000 osallistujaa.
- Kaikille kohderyhmille yhteinen positiivisen koulutuspalautteen tavoite toteutui pääsääntöisesti todella hyvin. HLU:n kouluttajien ammattitaitoa pidetään hyvänä.
- Avoimena toteutettujen koulutusten toteutumisosuus oli melko hyvä (20 kpl toteutunutta / 7 kpl peruuntunutta). Sekä koulupuolen että varhaiskasvatuksen koulutukset järjestettiin pääsääntöisesti tilauskoulutuksina.

Koulutusten yhteenveto v. 2019

Koulutuksen kohderyhmä	lkm / osall.
Varhaisvuosien liikunta	27 / 676
Ilo kasvaa liikkuen ohjelman perehdytys	24 / 269
Kouluvuosisien liikunta	21 / 704
Nuoret	27 / 642
Aikuisten ja terveystuokunta	7 / 171
Järjestyksenvalvojat	5 / 67
Ohjaaja ja valmentajat	22 / 369
Seuratoimijat	43 / 1 765
Kuntien viranhaltijat ja luottamushenkilöt	1 / 35
Vanhempainillat, liikuntatuokiot	13 / 1 224
Yhteistyötapahtumat	37 / 9 132
Verkostot	10 / 173
Tähtiseura-auditoinnit	12 / 119
Yhteensä	249 / 15 346

HLU:n kouluttajat:

Alijoki Essi	Markus Joonas
Arjanne Leena	Meskanen Petteri
Björn Kaisa	Mäki Jaana
Haapanen Ursula	Mäkinen Kaisa
Heinonen Mikko	Niemi Tiina
Helminen Nelli	Paavola Pekka P.
Holm Tatja	Palmi Kirre
Hovi Juli	Palmu Katri
Ilomäki Annukka	Pöytäniemi Tiina
Jansson Miia	Rauhala Titta
Joru Sami	Savilahti Elina
Kankare Minna	Takalo Liisa
Kivistö Sampsa	Westerlund Tiina
Kocis Lubo	Vierikka Karoliina
Koivisto Esa	Vilen Päivi
Koski Kaisa	Välimäki Matti
Koskinen Ari	
Koskinen Timo	
Lahtinen Leena	
Laitinen Hannamari	
Laukkanen Anniina	
Lindoos Tommi	
Lindström Miia	

Koulutukset:

Varhaisvuosien liikunta

Liikkuminen ja havainnointi varhaiskasvatuksessa
Iloa, Leikkiä ja yhdessä tekemistä
Liike, liikunta ja liikkuminen vakassa
Liikkuva lapsi perhepäivähoidossa -työpaja
Liikkuva lapsi varhaiskasvatuksessa -työpaja
Liikuntaleikkikoulun ohjaajakoulutus
Osaamista ja innostusta perhepäivähoitoon
Ulkoliikunnan ilo
Varhaiskasvatuksen liikuntaseminaari
Vasuperustainen liikunta, liike ja liikkuminen

Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman perehdytys

Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman johtaminen
ILO-ohjelmaan perehdyttäminen
ILO-ohjelman käyttöön sparraus
Pienet askeleet -materiaaliin perehdyttäminen

Nuorten koulutus

Aivot Liikkeelle -koulutus
Apuohjaajan starttikurssi oppilaille
Liikuntatutor -koulutus
Lisää liikettä yläkouluun oppilaat
Super pop up -koulutuspäivä
Välkkäri alakoulu
Välkkäri yläkoulu

Kouluvuosisien liikunta

Jonot Mataliksi
Lasten liikunnan ohjaajakoulutus
Liikkuva koulu ja opiskelu -laivaseminaari
Liikkuva koulu työpaja 2
Liikkuva opiskelu -infotilaisuus
Liikkuva opiskelu -koulutuspäivä
Liikkuva opiskelu -työpaja
Toiminnallinen oppiminen
Toiminnallisen oppimisen työpaja alakoulu
Toiminnallisen oppimisen työpaja yläkoulu

Valmentaja- ja ohjaajakoulutukset

Apuvalmentajan Starttikurssi
Apuvalmentajan Starttikurssi osa 2
Harjoittelun kuormitus ja palautuminen
Palautumisen seuranta ja ylläpidon tilan tunnistaminen
Psyykinen valmennus, itsetunto
Psyykinen valmennus, motivaatio ja tavoitteen asettelu
Terve Urheilija: Kehon huolto ja palautuminen
Terve Urheilija: Nuoren urheilijan ravinto
VOKI Herkkyykskausien huomiointi harjoittelussa
VOKI Oppiminen ja opettaminen harjoitustilanteissa

VOKI Psyykkiset ja sosiaaliset ominaisuudet harjoittelussa

Aikuis- ja terveystoiminta

Liikkujan apteekki
Liikuntaneuvonta
Motivointi luento
Testauspäivä SASKY opettajat
Työhyvinvointipäivä

Seuratoiminta

Harrastaen Tutuksi -työpaja
Seurajohtoon vastuut, tehtävät ja rooli
Seuran hallinto
Seuran verotus
Seuraparlamentin työpaja / Viestintä
Seuraseminaari
Seuratuki Info
Työnantajana toimiminen
Urheilujohtamisen seminaari
Urheiluseuran verotus

TJ-klubi (seurojen ja akatemian yhteisklubi)

Keskisuurten seurojen TJ-klubi
Seura-aamiainen

Järjestyksenvalvoja koulutukset

Järjestyksenvalvojan kertauskurssi
Järjestyksenvalvojan peruskurssi

Kouluttajakoulutus

Kuntatapaaminen - mennäänkö eteenpäin yksin vai yhdessä

Vanhempainillat, Finx-rastit

Eskarit ekalle -tapahtuma
Perheliikuntapäivä
Perhepäivähoidon olympialaiset
Sporttikorttirastit/harrasteviikko
Tehtävapisteeet yläkoululaisille
Toiminnallinen vanhempainilta
Vanhempainilta luento

Seuratoiminnan työpajat (DOK)

Seuratoiminnan työpaja/ urheilijat
Seuratoiminnan työpaja / perhe
seuratoiminnan työpaja / valmentajat
seuratoiminnan työpaja / valmentajat ja seurajohto
Seuratoiminnan työpaja / vanhemmat

Vanhempien luennot (DOK)

Lepo ja palautuminen
Nuoren urheilijan psyykkisen kasvun tukeminen
Nuoren Urheilijan ravinto

Verkostot

HLU:n Alueellinen liikuntaneuvonnan verkosto
ILO-verkosto Kanta-Häme
ILO-verkosto Pirkanmaa
Kanta-Hämeen loikka -verkosto
Liikkuva koulu -koordinaattoriverkosto
Pirkan loikka -verkosto

Tapahtumat ja tilaisuudet

Fuck Cancer Run
Harrastaen Tutuksi -hanke - esittelypäivä
maahanmuuttajille
Hattula Games
HLU/SPHERE esittelypiste MTKL:n
mestaruuskisoissa
Kerho-ohjaajien koulutuspäivä
KKI Sote-rekkakiertue Kanta-Hämeen
sairaanhoitopiiri
KKI Sote-rekkakiertue Tays
Kutsuttuna asiantuntija luennoitsijana OPH:n
Erasmus + Sport tilaisuudessa – HLU:n kv.
hankkeiden esittely
Lapsi mukaan töihin -päivä
Luennoitsijana Aluejärjestöjen EU-
hankekoulutuksessa
Neuvola info - lasten liikuntasuosituksset

Nokian Harrastusliikuntapäivä
Perheliikuntatapahtuma
Pirkon Pyöräily
Sporttikortti -perhepäivä
Super PopUp -tapahtumat
Superpark perheaamu perhepäivähoitajille
Tampereen Pyöräilyviikon päätapahtuma, HLU+
Pirkan Pyöräily esittelypiste
Terveysliikunnan esittelypiste yhdessä
Syöpäyhdistyksen kanssa
Varhaiskasvatuksen hanketapaaminen
Viestikarnevaalit

Sinettiauditoinnit

DanceLine
Dream Team Cheerleaders
Hämeenlinnan Suunnistajat
Ilves Ringette
Kalpaveljet
Länkyn Taekwondo
Mallasveden Melojat
Nozomi ry
Pirkkala Golf
Riihimäki Taekwondo
Tampereen Pyrintö Cheerleading
Uinti Tampere

8. Palvelutoiminta

HLU tuottaa jäsenilleen kysyntää vastaavia palvelukokonaisuuksia. Tavoitteena on lisätä jäsenjärjestöjen osaamista, vahvistaa niiden arvostusta ja toimintakykyä. Lainaamme toimintaan tarvittavia oheismateriaaleja sekä tuotamme taloushallinto- ja toimistopalveluja jäsenillemme.

Tavoitteet

- Tukea ja auttaa palveluilla jäsenjärjestöjä, jotta ne voivat keskittyä olennaiseen toimintaansa.
- Kehittää lisää hyödyllisiä jäsenpalveluja olemassa olevien rinnalle.
- Vastata kysyntään ja tuottaa kaivattuja, edullisia ja laadukkaita palveluita jäsenjärjestöille.
- Toimia luotettavana ja asiantuntevana kumppanina.
- Hyödyntää uudet toimitilat palvelutuotannossa sekä luoda uusia tuotteita ja palvelukokonaisuuksia.

Toteutus

Toimisto palveli ma–pe klo 8.30–16.00. Seurojen erilaisiin kysymyksiin vastattiin tai etsittiin vastauksia, pääsääntöisesti kolmen arkipäivän kuluessa.

Jäsenistölle tuotettiin taloushallinto-, toimisto- ja lajipalveluita tukemaan niiden hyvän hallinnon toteutumista. Keskeisiä taloushallintopalveluita ovat säädösten mukaiset kirjanpito, myynti- ja ostolaskut reskontrapalveluineen, palkkalaskenta sekä tilinpäätökset. Vuonna 2019 HLU:n kautta maksettiin kuukausittain noin 1 400 henkilölle palkkaa, palkkiota tai matkakorvauksia. Palkkahallinnon merkittävin muutos oli tulorekisterin käyttöönotto.

Korkea asiakastyytyväisyys kertoi palvelujen laadusta. Toimistopalveluita toteutettiin erilaisina laji- ja assistenttipalveluina sekä palvelupisteen palveluina.

Taloushallinto- ja hallintopalveluille on kysyntää ja se keskittyy vahvasti palkkahallinnon uudistuksiin. Toistaiseksi paikallisten ja maakunnallisten toimijoiden kysyntään on kyetty vastaamaan. Kaikkiaan talous- tai muita palvelusopimusten työkokonaisuuksia oli 115 kpl, asiakkaina 43 jäsenjärjestöä. Palveluiden tulot kattavat 75 % menoista, joten välillinen tuki jäsenille on merkittävä noin 50.000,- €/vuosi.

Taloushallinto-ohjelmistoa päivitettiin uusien asetusten vaatimalle tasolle ja asiakkaille tarjottiin käyttöön uusia palveluita. Samassa yhteydessä uusittiin ja päivitettiin asiakassopimuksia.

Palvelusopimusasiakkaat

Elixiria Sport ry

FC Kangasala ry

Hakametsä 3 Oy

Hiisi-Golf

Hämeen Pesäpallo ry

Hämeen Seudun Yleisurheilu ry

Hämeen Suunnistus ry

Ilves Edustus Oy

Ilves Fysio Oy

Ilves Jalkapallo Oy

Ilves Jääkiekko Oy

Ilves ry

Kangasala SK

Kangasalan Kisa

Lamminpään Korpi ry

Leki tuki ry

Leki 1955 jääkiekko ry

Lempäälän Kisa ry

Mansen Molskis ry

Oriveden Ponnistus ry

Pirkan Kierros ry

Pirkan Pyöräily ry

Pirkkalan Jäähalli Oy

Ruoveden Kanoottipurjehtijat ry

S.C. Pingviinit

Sentteri Tampere Oy

SPL Tampereen piiri ry
Suomen ITF Taekwon-Do ry
Suomen Jääkiekkoliitto, Hämeen alue
Suomen Salibandyliitto ry
Suomen Vammaisurheilu- ja liikunta VAA ry
Suomen Voimisteluliitto, Sisä-Suomi
SVUL Hämeen piiri ry
Tampereen Jousiampujat ry
Tampereen Palloilijat ry
Tampereen Salibandyerotuomarikerho ry
Tampereen Slalomseura ry
Tampereen Työväennaisvoimistelijat ry
Tanssiseura Swing Team ry
Uplakers ry
Vehmaisten Urheilijat ry
Ylöjärven Ryhti

Ylöjärven Urheilijat ry

Eri alueiden erotuomarikerhot

(jääkiekkoseuroja palveleva erotuomaritoiminta)

Tampereen Jääkiekkotuomarit
Lahden Jääkiekkotuomarit
Hämeenlinnan Jääkiekkotuomarit
Forssan Jääkiekkotuomarit
Porin Jääkiekkotuomarit
Rauman Jääkiekkotuomarit
Heinolan Jääkiekkotuomarit
Etelä-Pohjanmaan Jääkiekkotuomarit
Vaasan Jääkiekkotuomarit
Kuopion Jääkiekkotuomarit

HLU-huomionsoitukset

Hopeinen ansiomerkki

Blagoev Ivan, Kalpaveljet

Kultainen ansiomerkki nro 12

Nurmi Pertti, Chitala Finland/Tampereen Kickboxing ry

Muistamiset:

YMCA	130 v.
Kauppaneuvos Kalle Kaihari Tukisäätiö	120 v.
TaTu Tampere ry	100 v.
TUL	100 v.
Koovee ry	90 v.
Jääkiekkomuseo	40 v.
Pirkan Hölkkä	40 v.
Tampereen Tennisseura ry	40 v.

Tulokset

- Työkokonaisuuksia (talous- tai muita palvelusopimuksia) oli 115 kpl (asiakkaina 43 jäsenjärjestöä). Uusia palveluiden vuosisopimuksia solmittiin 4 kpl.
- Jäsenten palveluhinnoittelu 70 % OKA-hinnoista
- Kasvua taloushallinnon osalta 5 %.
- HLU:n jäsenmäärä 276 (271 vuonna 2018)
- Jäsenpalvelujen käyttö määrä kasvoi n. 10 % (kokonaisarvio)

9. Viestintä

Tavoitteet

- Tukea HLU:n tavoitteiden toteuttamista sekä tuoda monipuolisesti esille järjestön palveluja ja toimintaa.
- Viestiä ajankohtaisista asioista, tapahtumista, kampanjoista, hankkeista jne. sekä tuoda esille liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin yhteiskunnallista merkitystä kaikissa ikäryhmissä.
- Kehitetään HLU:n sisäistä viestintää.
- Lisätä HLU:n tunnettuutta.

Toteutus

Viestinnällä kerrottiin HLU:n toiminnasta ja palveluista sekä ajankohtaisista liikunnan asioista. Kannustettiin hämäläisiä liikunnallisen elämäntavan pariin varhaisvuosista lähtien ja tuotiin esiin liikunnan ja terveyden yhteiskunnallista merkitystä.

HLU:n viestintä on pitkälti sähköistä ja keskeiset kanavat vuonna 2019 olivat verkkosivut, sosiaalisen median kanavat sekä uutiskirjeet. Sähköpostia käytettiin paljon mm. koulutusten markkinointiin ja viestin välityksen, kokeiltiin myös radiomainosta.

Verkkosivujen sisältörakennetta selkeytettiin vuoden aikana vastaamaan paremmin kohderyhmiä ja sivuston sisältö pyrittiin tiivistämään. Sivustolla kerrotaan järjestön toiminnasta, koulutuksista ja ajankohtaisista tapahtumista ja asioista.

Sosiaalisen median kanavia olivat Facebook, Instagram, Twitter, YouTube ja Blocker. Käyttö painottui Facebookiin, jossa edelleen haasteena on toiminnan tasapuolinen ja säännöllinen näkyminen. Suosituimmat julkaisut sivulla olivat Nuorten urheilijoiden vanhemmille suunnattujen maksuttomien luentojen mainonta, joiden kattavuudet olivat 6k ja 5,4k. Instagramia käytettiin tapahtumista viestimiseen, Twitteriä satunnaisesti ja YouTubea HLU-TV:n sijaintipaikkana. Näin laajan kanavamäärän ylläpitoa on syytä harkita.

Uutiskirjeitä toimitettiin neljälle eri kohderyhmälle: seurakirje 11 kertaa (1 300 vastaanottajaa), varhaiskasvatus yhden kerran (660), liikkuva koulu 6 kertaa (650), liikkuva opiskelu yhden kerran (50). Kaikki kiinnostuneet voivat tilata uutiskirjeitä omaan sähköpostiin

Painetun viestinnän määrä oli varsin vähäinen, merkittävin kokonaisuus oli Hämeen Sportti -lehti, joka ilmestyi neljästi (keskimääräinen painos 1 500 kpl). Lisäksi valtakunnallisten hankkeiden tai muiden suurempien kokonaisuuksien merkeissä on tuotettu painettua materiaalia.

Paljon ihmisiä tavoitettiin myös kasvotusten erilaisissa verkostoissa, koulutuksissa, seminaareissa ja muissa tapahtumissa.

Lehti, mainokset, ilmoitukset, sähköinen aineisto jne. toteutettiin omana työnä. Rekisterin ylläpitoa tehtiin jatkuvasti.

Vuoden kuluessa tehtiin viestinnällistä yhteistyötä muiden alueiden kanssa mm. Liikkuva koulu - viestinnän osalta sekä KKI-ohjelman ja olympiakomitean kanssa. Syksyllä myös käynnisteltiin alueiden yhteisen viestinnän suunnittelua.

HLU:n sisäisessä viestinnässä on edelleen kehitettävää. Jo pitkään kesken ollut O365-palvelun hyödyntäminen ei ole edennyt vuoden 2019 aikana käyttöön saakka.

Sporttikortti-kampanja toteutettiin aiempien vuosien tapaan, vuonna 2019 vain Pirkanmaalla. Kalenterijärjestelmä oli kankea ja haastava käyttää erityisesti seurojen suuntaan, muuten toteutus onnistui suunnitellusti.

Tulokset

- Suunnitellut viestinnän toimenpiteet toteutettiin mm. lehti, uutiskirjeet.
- Uutiskirjeiden-työkalun käytön haasteellisuus ei tuottanut toivottua tietoa mm. avausmääristä
- Sporttikortti-kampanjan kalenterijärjestelmä takkusi haasteellisena käyttää
- Päivitettiin HLU:n yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma
- Verkkosivujen suunniteltu vaihto järjestelmän uudistettuun versioon ei toteutunut sen meille kriittisten tarpeiden puutteen takia.
- Sosiaalisen median parempi suunnitelmallisuus ei edelleen toteutunut

10. Edunvalvonta, vaikuttaminen ja sidosryhmäyhteistyö

HLU vahvistaa maakunnallisesti ja paikallisesti liikunnan ja urheilun asemaa erityisesti Pirkanmaalla ja Kanta-Hämeessä. Toimenpiteinä tukea paikallisen liikunnan elinvoimaisuuden kehittymistä ja edistää myös organisoimattoman liikunnan toteutumista.

Tavoitteet

- Vahvistaa liikunnan yhteiskunnallista asemaa ja arvostusta.
  - Nostaa hämäläinen liikuntakulttuuri edelläkävijäksi ja suunnannäyttäjäksi.
  - Toteuttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta liikuntakulttuurissa yleensä sekä omassa toiminnassa.
  - Luoda, ja tarvittaessa purkaa, toimijaverkostoja
  - Aktiivisesti toimiva päättäjaverkosto (valtio, kunnat ja seurakunnat).
  - Luoda yhdessä uusia sopimuskäytänteitä.
  - Tukea kansalaistoiminnan veroetujen säilyttämistä ja etsiä uusia vapaaehtoistoiminnan edistämistapoja.
  - Vaikuttaa liikunnan olosuhdetyöhön sekä edistää käyttäjien mukanaoloa liikunta- ja kaavasuunnittelussa.
  - Vaikuttaa maksuihin ja taksoihin. Lapset ja nuoret veloituksetta tai ainakin edullisesti liikuntatiloihin
  - Seurafoorumi joka kuntaan
  - Urheiluseurojen avustukset kasvu-uralle (suorat ja välilliset tuet)
  - Tavoitella maakunnallisiin suunnitelmiin liikuntakulttuurin kehittämiseen liittyviä sisältökokonaisuuksia.
-
- Liikunnan ja urheilun toimijoiden yhteistyöllä aikaan enemmän kuin osiensa summa eli 1+1=3.
  - Myös muut toimialat mukaan aktiivisen elämäntavan vahvistamiseen.
  - Löydetään uusia kumppaneita liikunnan edistämistyöhön.

Toteutus

Valtakunnallista vaikuttamista toteutettiin Olympiakomitean ja aluejärjestöjen yhteisessä vaikuttamisryhmässä. Aihealueina mm. Liikuntapoliittinen selonteko, Veikkauksen tuoton kompensatio, järjestötuet sekä valtion budjetti. KKI-ohjelman kanssa edistettiin kunnallisia liikunnan palveluketjuja sekä yritysten henkilöstöliikuntaa.

Alueemme kansanedustajaverkostoa käytettiin menestyksellä. Tuotimme heille neljä lakialoitteita sekä erillisen Liikuntapolitiikan tavoitteet 2019–2020 -asiakirjan.

Lakialoitteet:

- 1) Liikunnan arvonlisäveroprosentti 24% à 10 %
  - Ratsastus/kamppailulajit 10% – uimakoulut/tennis 24 % (ohjaus vai opetus)
  - Yhdenmukaistetaan liikunnan ohjaus ja valmennuspalvelujen alv 10 %:iin
- 2) Kansallinen tulorekisteri (Katre) ja urheiluseurat
  - Kilpailupalkintojen ilmoittamiseen alaraja 200 €
- 3) Liikuntaan annettu lahjoitus verovähennysoikeudeksi lahjoittajan verotukseen
  - Lisäys verolakiin
- 4) Liikuntalakiin lisättäväksi poikkihallinnollinen liikunnan (fysisen aktiivisuuden) edistämismuoto eri yhteiskunnan toimialoille – mukaan LIVA arviointi

- Liikuntalakiin lisäys

Kansanedustajien tavoiteasiakirja:

- Budjettiesityksessä oleva liikunnan kansalaistoimintaan kohdistuva 2,4 milj. leikkaus estettävä
- Liikunnan koulutuskeskusten liikunta-alan koulutus budjettiperusteiseksi
- Veikkauksen tuloutuksen vähenemisen täysimääräinen kompensatio
- Yleishyödyllisten järjestöjen positiivisen syrjinnän jatkaminen
- Valtion seuratuuden uudistus: Uudistettu valmisteluprosessi ja arviointikriteerit
- Liikuntapoliittisen selontekoon hyväksytyjen sisältöjen toteutus
- Kuntien liikuntarakentamisen valtionapu ns. pienten (< 700.000 €) hankkeiden osalta alueellisen liikuntaneuvoston päätettäväksi

Vaikuttamisen keskeiset kohteet olivat alueemme kunnat, maakuntaliitot sekä aluehallintovirastot. Toteutimme kuntaselvityksen alueen kuntien liikunnan tilasta sekä laadimme alue- ja kuntakohtaisia selvityksiä ja koulutuspaketteja liikunnan edistämiseksi ja perustelumateriaaleiksi. Liikunnan asemaa yhteiskuntapolitiikassa tulee vahvistaa.

Aluejärjestöjen ja lajiliittojen yhteistoiminnan syventämistä ja mahdollisia päällekkäisyyksiä käsiteltiin yhdessä kehittämispäivissä 27.2. ja 18.9. Helsingissä.

Kokosimme viidesti alueen liikuntapäätäjät yhteen keskustelemaan ajankohtaisista liikunta-asioista. Mukana kansanedustajia, yrityspäätäjiä, kaupunkien johtoa ja liikunta-asioista vastaavia sekä kuntien luottamusjohtoa.

Seuratoiminta, vapaaehtoistyö sekä laajasti terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan linjaukset muodostavat vaikuttamistyö keskeiset sisällöt. Tuotimme materiaalia seuratoiminnan tueksi, koulutimme ja toteutimme vapaaehtoistyön mittaamista talouslukuun, BKT laskelmin sekä tuottamalla materiaalia ja toteuttamalla tilaisuuksia.

Toimijoiden yhteistyöllä tavoittelemme yhdyskuntarakenteen, kaavoituksen, kevyen liikenteen olosuhteiden ja liikuntapaikkojen kannustavan ihmisiä kunnissa arkiliikuntaan.

Osallistuimme alueellisen liikuntaneuvoston työhön.

HLU oli aktiivisesti mukana Pirkanmaan sairaanhoitopiirin vetämässä Alueellisen terveyden edistämisen -työryhmässä. HLU vastasi Liikkuva koulu -ohjelman tuki- ja kehittämistyöstä sekä oli tukena alueen Liikkuva opiskelu -pilottihankkeissa.

Tehtiin yhteistyötä Pirkanmaan maakuntaliiton kanssa alueellisen yhteistoiminnan ja edunvalvonnan edistämiseksi. Yhdessä kuntien liikuntaviranhaltijoiden kanssa tavoitelimme kuntayhteistyön lisäämistä niin kuntien kesken kuin kunnan ja seurojen välillä. Yhteinen huoli oli olosuhteasioiden edistäminen ja liikunnan tulevat resurssit.

Vaikutimme kunnallisten avustus- ja harjoitusvuoropoliittikan kehittymiseen, seura-avustusten säilymiseen kuntien budjeteissa sekä liikunnan hinnoittelun kohtuullisuuteen, erityisesti urheiluseurojen osalta.

Urheiluseura-avustusten muuttuminen ostopalvelusopimustoiminnaksi uhkaa urheiluseuratoimintaa ja väheksyy seurojen jäsenten toiveita toiminnan sisällöistä. Kehityssuunnan muuttamiseksi jatkoimme perustelumateriaalin tuottamista omaan ja kuntiemme liikuntatoimien käyttöön.

Yrityskumppaneita meillä oli vuoden aikana 12 kpl. Osa tuki toimintaamme taloudellisesti ja osa välillisesti materiaali- ja asiantuntija-avun muodossa.

Uusia resursseja paikallistason onnistumiseksi (URPO-hanke)

Liikunnan aluejärjestöjen yhteisen Uusia resursseja paikallistason onnistumiseksi –hankkeen (URPO-hanke) painopiste oli toimeksiannon mukaisesti alueiden yhteisen tekemisen tukeminen ja EU-hankerahoituksissa avustaminen. Toimintaa ohjasi aluejohtoryhmä, minkä jäsenenä on 4:n aluejohtajan lisäksi myös 3 toimialaiahmisten valitsemaa asiantuntijaa. Loppuvuodesta 2019 aluejärjestöt tekivät päätöksen, että URPO-hanke päättyy.

Vuoden 2019 aikana Liikunnan aluejärjestöt perustivat yhteisen materiaalipankin URPO-hankkeen kautta Microsoft O365-alustalta löytyvään Sharepoint-pilvipalveluun. Samaten O365-järjestelmän uutta sovellusta Teams-järjestelmää käytettiin useissa erilaisissa Liikunnan aluejärjestöjen kehitysryhmissä. Alueiden tukitoiminnan lisäksi URPO-hanke neuvoi, koulutti ja konsultoi vuoden 2019 aikana kaikkia halukkaita alueita EU-hanketoiminnassa. URPO-hankkeen kautta toteutettiin myös EU Sport -koulutus.

Yhteistyökumppaneina kaikilla alueilla oli vuonna 2019 S-hotellit majoitus- ja kokousyhteistyökumppanina, ja yhteistyösopimusta jatkettiin vuoden 2020 loppuun asti.

Tulokset

- Tavattiin viidesti alueemme liikuntapäätäjiä kasvotusten
- Liikunnan rahoitusresurssit kasvoivat
- Liikunnan osuus kuntien strategioissa kasvoi
- Seuroilta perittävät maksut ja taksat ovat edelleen erikoishinnoiteltuja
- Liikuntasisältöjä kuntien hyvinvointipalvelujen osaksi
- Säännöllinen yhteistyö maakuntaliiton kanssa
- Liikunnan asema kunnissa vahvistunut
- Seuratoiminnan vetovoimaisuus säilyi

11. Kuntayhteistyö

Liikunta elää kuntatasolla. HLU vahvistaa avointa ja luottamuksellista vuoropuhelua toimijoiden kesken mahdollisimman monessa kunnassa. HLU on lajeista riippumaton ja ylikunnallinen toimija, joka luo ja testauttaa uusia innovatiivisia keinoja edistää eri kohderyhmien liikuntaa.

Tavoitteet

- Vahvistaa liikuntakulttuurin asemaa kunnissa.
- Lisätä ylikunnallista yhteistyötä.
- Toteuttaa kuntakohtaisia yhteishankkeita.
- Toimiva yhteistyö liikunnasta vastaavien ja muiden liikuntaan vaikuttavien viranhaltijoiden kanssa.
- Kunnassa on liikunnallista elämäntapaa edistävä ympäristö ja yhdyskuntarakenne.
- Liikunta toimii käytännön välineenä eri hallinnonalojen toimintasisällöissä.
- Kunnassa on liikunnasta vastaava viranhaltija ja lautakunta.
- Kunnassa on valtuuston hyväksymä liikuntasuunnitelma, joko erillisenä tai esim. osana hyvinvointisuunnitelmaa.
- Liikkuva koulu- ja llo kasvaa liikkuen -ohjelmien toteutuksien lisääminen.
- Kunta tukee urheiluseuroja toiminta-avustuksin.
- Kunnan ja seurojen välille on luotu pysyvä järjestelmä/toimintatapa vuoropuhelulle.
- Huippu-urheilijan polkua tuetaan erityistoimenpitein (esim. huippu-urheilijakortti).
- Koulujen salit ovat / säilyvät maksuttomina lasten ja nuorten organisoidussa seurakäytössä.
- Urheiluseuroilla vahvasti subventoidut liikuntatilamaksut ja -taksat.
- Harjoitusvuoropolitiikalla huolehditaan, että alle 12 v. lasten harjoitukset päättyvät viimeistään klo 20.00.
- HLU on kunnan liikuntatoimen arvostettu, luotettava, objektiivinen ja keskeinen kumppani.
- Syventää koulutusyhteistyötä ja lisää vaikuttavuutta.
- Vahvistaa kuntien liikuntakulttuurin toimijoiden osaamista ja tuoda liikuntasisältöjä kunnan eri toimialojen arkeen.
- Tutkimuksellisen tiedon hyödyntäminen kehittämistoiminnassa.

Toteutus

Liikunnasta vastaavat viranhaltijat ovat arjen kumppaneitamme. Kuntayhteistyö on kiinteä osa arjen työtämme yhteisin tavoittein.

Vuoden aikana kohdattiin kasvotusten yli puolet kuntien liikunnasta vastaavista viranhaltijoista. Keskeisiä sisältöjä olivat kuntien liikuntapalvelujen resurssit ja tulevaisuus, liikunta hyvinvointipolitiikan välineenä sekä tavat vastata liikuntapalvelujen kasvavaan kysyntään.

Urheiluseurojen avustuspolitiikan muuttuminen ostopalveluluonteiseksi vaarantaa pahimmillaan koko kansalaistoiminnan perustan. Seurojen toiminnalla ei enää nähdä olevan itseisarvoa eikä seurajäsenten tahtotilaa toiminnan sisältötarpeiden määrittäjänä tunnusteta. Avustuspolitiikan toteuttaminen ja ostopalvelutoiminta pitää tulevaisuudessa selkeästi erottaa toisistaan. Tähän tuotimme kirjallisen materiaalin kuntien käyttöön.

Varhaiskasvatus-, Liikkuva koulu- ja drop out -hankkeet sekä seurahallintokoulutukset avasivat uusia yhteistyömuotoja kuntiin. Liikuntatoimien yhteistyön lisäksi tehdään yhteistyötä varhaiskasvatus-, koulu-, yhdyskuntatyön, sote- sekä kuntajohdon henkilöstön kanssa.

Tulokset

- Seura-avustusten taso nousi
- Liikunta sisältyy kunnan strategiaan n. 80 %:ssa alueemme kunnista
- Erillinen liikuntasuunnitelma on olemassa n. 40 %:ssa kunnista
- Erillinen liikuntapaikkasuunnitelma on 90 % kunnissa
- 90 %:ssa kunnista on seuraparlamentti tai vastaava
- n. 50 % koulujen liikuntatiloista on seurojen nuorisokäytössä ilmaisia
- Asiantuntija- ja yhteistyöpyynnöt kunnilta lisääntyivät merkittävästi
- Varhaiskasvatussuunnitelman osalta konsultoitu kaikki kunnat
- Olemme alueellinen verkostoveturi varhaiskasvatuksen, kouluikäisten, liikuntaneuvonnan sekä liikuntaviranhaltijoiden osalta
- Liikkuva koulu -työssä mukana 94 % kouluista ja Liikkuva opiskelu -toiminnassa 50 % oppilaitoksista
- Varhaiskasvatus ja sivistys-/koulutoimi ovat tulleet liikuntapalvelujen ohella isoksi yhteistyötahoksi

12. Henkilöstöhallinto

Tavoitteet

- Toteuttaa vastuullista henkilöstöpolitiikkaa noudattaen valtakunnallisia työehtosopimuksia.
- Huolehtia henkilökunnan työkyvystä ja hyvinvoinnista järjestämällä hyvät työskentelyolosuhteet ja -välineet sekä toteuttamalla yhdessä sovittuja TYKY-valmiuksia ylläpitäviä ja kehittäviä tilaisuuksia.
- Tukea henkilökunnan omaehtoista kouluttautumista ja kehittymistä.
- Avoimuuteen, vastuullisuuteen sekä luottamukseen perustuva työskentelyilmapiiri.
- Varmistaa, että henkilökunta ja luottamushenkilöt tietävät henkilökohtaiset ja HLU:n toiminnan tavoitteet sekä toimivaltansa ja vastuut.

Toteutus

Henkilökuntaa oli 18,0 HTV. Kaikilla työntekijöillä on kirjalliset työsopimukset. Vuonna 2019 HLU:n kautta maksettiin kuukausittain 1 400:lle palkansaajalle palkkaa /palkkiota tai matkustuskorvauksia.

Henkilöstö on organisaation keskeisin voimavara, jolle on luotu hyvät työskentelyolosuhteet. Kehittämiskeskustelut toteutettiin ryhmäkeskusteluin koko henkilöstölle.

Usealle opiskelijalle tarjottiin harjoittelupaikka. HLU:lla on yhteistyösopimukset Tampereen ja Jyväskylän Yliopistojen kanssa. Harjoittelijoita oli myös Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksesta. Lisäksi toteutettiin muita lyhytaikaisia työllistämistoimia.

HLU:n omat ja koko kerroksen (HLU, lajiliitot, Vammaisurheilu) kokoukset pidettiin pääsääntöisesti kerran kuussa.

Toteutettiin työhyvinvointikyselyt. Palautteiden pohjalta pidettiin kolme työhyvinvointiin ja oman työn hallintaan liittyvää koulutustilaisuutta asiantuntijoiden johdolla. Useampi työntekijä osallistui ammatilliseen jatkokoulutukseen ja lähes kaikki henkilöt osallistuivat ammatillista osaamista lisäävään lyhytkoulutukseen.

Henkilöstön virkistyspäivät pidettiin 18.2. ja 17.4. Aluejohdon päivät pidettiin Kuopiossa 8.–9.2. KKI-päivät Lahdessa 20.–21.3. Alueiden yhteiset koulutus- ja virkistyspäivät Asikkalassa 14.–16.8. Kansallinen Liikuntafoorumi 28.–29.10. Jyväskylässä.

Tulokset

- Kehityskeskustelut toteutettiin ryhmäkeskusteluin
- Henkilöstön sairastavuus < 6 vrk / vuosi
- Laitekantaa uusittiin, otettiin käyttöön useita uusia sähköisiä alustoja
- Henkilöstön pysyvyys huippuluokkaa
- HLU kiinnostaa työpaikkana
- Työtyytyväisyys laski edellisestä vuodesta

HLU:n henkilöstö v. 2019

Björn Kaisa	vs. koulutuspäällikkö	30.6.2019 asti
	Pirkan Kierros/tapahtumakoordinaattori	1.7.2019 alkaen
Eskelinen Mervi	toimistovirkailija	14.3.2019 asti
Kivistö Sampsa	liikunnan suunnittelija	
Koskinen Ari	aluejohtaja	
Kössi-Jormanainen Sonja	yhteyssihteeri	
Lahti Päivi	kirjanpitäjä	
Laitinen Hannamari	aluekehittäjä	
Laitinen Ulla	lajisihteeri	
Lindroos Tommi	seurakehittäjä	
Lindström Miia	asiantuntija	
Palmi Kirre	kehityspäällikkö	
Rosenberg Heidi	toimistovirkailija	5.2.2019 asti
	talousassistentti	6.2.2019 alkaen
Rouhiainen Minna	toimistovirkailija	11.3.2019 alkaen
Ruotsalainen Oksana	toimistotyöntekijä oppisopimuksella	28.2.2019 asti
Savilahti Elina	Varhaiskasvatuksen liikunnan asiantuntija	30.5.2019 asti, 1.9.2019 alkaen
Vainio-Siukola Anne	palvelusihteeri	
Vuorela Suvi	koulutuspäällikkö	hoitovapaalla 30.4.2019 asti
Vuorinen Mari	talouspäällikkö	
Pirkan Kierros:		
Butcher Päivi	toimistovirkailija	11.3.–30.3.2019
Kartano Outi	toimistonhoitaja	15.3.2019 asti
Kylliäinen Leena	toimistovirkailija	1.2.2019–31.7.2019
Palola Tarja		11.6.–16.8.2019, 17.8.–13.9.2019, 16.9.–13.12.2019
Tuovinen Jani	toimistovirkailija	31.1.2019 asti
Harjoittelijat:		
Kocis Lubomir	työkokeilu	26.8.2019–31.12.2019
Leppänen Mikko	harjoittelija/taloushallinto	7.1.2019–8.3.2019
Pöytäniemi Tiina	hallinnon harjoittelija	2.9.2019–1.12.2019
Stranden Samuli	harjoittelija/taloushallinto	6.8.2019–4.10.2019
Vuorinen Samu	harjoittelija/taloushallinto	11.3.2019–31.5.2019

13. Talous

Tavoitteet

- Talous tukee strategiaa, mahdollistaen sen toteuttamisen.
- Toteuttaa toiminta ja palvelut kustannustehokkaasti, ei ole tarkoitus tuottaa taloudellista voittoa.
- Talouden seuranta pitää olla hyvässä kunnossa, jolloin varmistetaan maksuvalmius
- Oman pääoman tulee kattaa vähintään HLU:n 6 kk:n kiinteät menot.

Toteutus

Vuoden kokonaisliikevaihto oli 2 422 105,85 € (2 253 762,39 €). Taloudellinen lopputulos oli -14 512,95 € (-58 246,53 €). Julkisten perustoiminta-avustusten osuus talousarvion loppusummasta on 19,07 % (20,70 %). Henkilöstökulujen osuus kaikista menoista on 53,57 % (52,25 %) eli hyvin työvoimavaltainen toimija.

Taloushallinto-ohjelmiston jatkuva päivittäminen ylläpitää palvelukykyämme ja siirryimme yhä enemmän sähköisiin palveluihin.

Yhteistyöyrityksiämme ovat Elmo, DNA, S-Hotels, Restel, IF-vakuutus, Danske Bank, Nordea, Veikkaus, Vakuutusyhtiö Varma, Tevella, Superpark, ohjelmistotalo EmCe, Tietoverkko.

Tulokset

	Tulos	Tavoitteet
Käyttökate	-0,60 % (-2,58 %)	5 %
Omavaraisuusaste	75,60 % (85,13 %)	> 50 %
Maksuvalmius	2,57% (3,17 %)	> 4 %
Taloushallintopalvelujen kasvu	3,3% (6,4 %)	>10 %
Tilinpäätös	-14 512,95 € (-58 246,53 €)	0 €

Hämeen Liikunta ja Urheilu ry

TULOSLASKELMA

1.1. - 31.12.2019

1.1. - 31.12.2018

VARSINAINEN TOIMINTA

TUOTOT

Osanottomaksut	325 357,74		348 916,12	
Lasten ja nuorten liikuntaohjelma	0,00		0,00	
Materiaalituotot	2 834,00		0,00	
Myyntituotot	8 204,40		2 504,92	
Palvelusopimukset	180 052,38		174 217,65	
Kopiotuotot	3 827,60		2 878,75	
Postitustuotot	3 848,06		0,00	
Lehtitilaukset	4 095,00		4 302,00	
Erotuomaripalkkiot	845 214,34		671 335,99	
Luottotappiot	-64,00		-318,00	
Muut vars. toiminnan tuotot	6 769,47	1 380 138,99	29 442,37	1 233 279,80

KULUT

Henkilöstökulut

Palkat			601 106,64	
Saadut työllistämistuet	588 933,56		-45 705,09	
Saadut kelakorvaukset	-34 401,24		-1 728,82	
Saadut vakuutuskorvaukset	-4 586,07			
Saadut vanhempainrahat	-739,29		0,00	
Saadut koulutuskorvaukset	-400,00		-1 000,00	
Erotuomaripalkkiot	628 344,67		499 811,78	
Palkkiot	14 788,97		28 247,54	
Sosiaaliturvamaksu	4 580,93		5 246,68	
Eläkekulut	102 520,38		113 575,04	
Muut henkilösivukulut	6 442,69	-1 305 484,60	8 570,71	-1 208 124,48

Poistot

Kalustosta	5 007,40		6 676,53	
Ohjelmistosta	0,00	-5 007,40	0,00	-6 676,53

Muut kulut

Vuokrat

Tilavuokrat	5 471,65		4 104,55	
Toimistovuokrat	70 531,02		67 134,90	
Kone- ja laitevuokrat	1 826,08		6 533,41	
Auton leasingvuokrat	6 223,50		6 696,00	
Muut vuokrat	0,00	-84 052,25	1 267,26	-85 736,12

Ulkopuoliset palvelut

Lehden painatuskulut	6 196,60		6 312,38	
Lehden postituskulut	0,00		630,12	
Lehden toimituskulut	0,00		0,00	
Ostetut koulutuspalvelut	16 771,54		6 703,43	
Muut ulkopuoliset palvelut	79 603,77	-102 571,91	68 025,85	-81 671,78

Matka- ja majoituskulut

Toimintaan osallistuvat	43 383,38		77 760,87	
Henkilöstö	19 061,44		25 220,16	
Matkakorvaukset/erotuomarit	210 609,88		171 206,01	

Osanottomaksukulut	52 257,09	-325 311,79	9 203,83	-283 390,87
Materiaalikulut				
Koulutusmateriaali	7 246,40		14 984,66	
Tiedotusmateriaali	4 694,27		5 237,80	
Painatuskulut	16 601,40		15 217,59	
Pr-tuotteet	7 859,90		9 122,18	
Toimistotarvikkeet	7 675,85		5 987,76	
Lehdet ja kirjat	2 706,15		2 041,80	
Muut materiaalikulut	7 558,76	-54 342,73	8 488,31	-61 080,10
Urheilija- ja valmentajatuet				
Urheilijatuuet	1 000,00	-1 000,00	3 400,00	-3 400,00
Muut toimintakulut				
Työterveyskulut	3 319,52		2 316,97	
Lounassetelikulut	1 959,26		1 331,48	
Muut henkilöstöetuudet	4 360,69		2 487,63	
Kokous- ja neuvottelukulut	6 763,31		6 353,17	
Luontoisedut	0,00		0,00	
Edustuskulut	0,00		0,00	
Huomionosoitukset	6 025,37		3 754,72	
Jäsenmaksut	953,00		882,00	
Puhelinkulut	4 376,50		3 468,20	
Postikulut	12 249,03		13 498,51	
Postikuluista peritty korvaus	0,00		-6 158,46	
Kopiokulut	2 437,58		2 047,85	
Tietoliikenne, internet	9 246,89		5 984,30	
Atk ohjelmistot, ylläpito, tuki	2 765,47		4 466,37	
Ohjelmistokulut	38 329,39		43 047,08	
Vakuutukset	5 493,41		4 842,93	
Pienhankinnat	3 923,47		5 986,34	
Muut toimistokulut	4 904,70		5 197,44	
Pankkikulut	5 546,50		6 785,97	
Mainos- ja markkinointikulut	16 426,79		17 976,30	
Hankekulut	388 992,73		368 792,58	
Muut kulut	22 718,05	-540 791,66	54 225,31	-547 286,69
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-1 038 423,35		-1 044 086,77
VARAINHANKINTA				
TUOTOT				
Jäsenmaksutuotot	13 950,00		13 547,00	
Tarvikeväilytys	1 610,00		2 219,83	
Mitalituotot	414,50		1 532,50	
Sopimustuotot	2 095,00		13 493,40	
Ilmoitus- ja mainostuotot	15 500,00		0,00	
Muut varainhankintatuotot	0,00	33 569,50	0,00	30 792,73
KULUT				
Tarvikeväilytysostot	631,00		653,80	
Mitalikulut	555,00		929,81	

Varaston lisäys	226,70		66,00	
Muut varainhankintakulut	0,00	-1 412,70	1 736,00	-3 385,61
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-1 006 266,55		-1 016 679,65
SIJOITUS JA RAHOITUSTOIMINTA				
TUOTOT				
Korkotuotot	5 584,66		21 964,74	
Osinkotuotot	593,25		559,35	
Kurssivoitot	0,00		0,00	
Vuokratuotot	22 260,45	28 438,36	21 834,39	44 358,48
KULUT				
Korkokulut	111,57		52,31	
Sijoituskulut	35,40		35,40	
Yhtiövastikekulut	16 496,79		15 990,57	
Kurssitappiot	0,00	-16 643,76	9 020,00	-25 098,28
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-994 471,95		-997 419,45
YLEISAVUSTUKSET				
OPM:n toiminta-avustus	388 000,00		386 500,00	
Erillisavustus	20 700,00		20 900,00	
Muut julkisavustukset	571 259,00	979 959,00	531 772,92	939 172,92
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-14 512,95		-58 246,53
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ		-14 512,95		-58 246,53

TASE	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet	15 022,19	20 029,59
Sijoitukset	360 546,19	463 545,19
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	375 568,38	483 574,78
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	1 918,70	2 145,40
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	99 384,21	63 639,12
Muut saamiset	0,00	56 321,59
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	65 752,24	119 960,71
Rahat ja pankkisaamiset	471 939,19	312 424,13
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	638 994,34	434 530,24
V A S T A A V A A Y H T E E N S Ä	1 014 562,72	918 105,02
 V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Arvonkorotusrahasto	2 036,95	2 036,95
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	779 571,06	837 817,59
Tilikauden voitto (tappio)	-14 512,95	-58 246,53
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	767 095,06	781 608,01
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	125 179,25	24 818,72
Muut lyhytaikaiset velat	40 927,19	111 678,29
Siirtovelat	81 361,22	136 497,01
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	247 467,66	136 497,01
V A S T A T T A V A A Y H T E E N S Ä	1 014 562,72	918 105,02